

Gençlik Alanında Kapsamlı ve Yaşayan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi Belgesi

Gençlik Alanında Kapsamlı ve Yaşayan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi Belgesi

Eylül 2026

Yayına Hazırlayan
Gençlik Örgütleri Forumu

Yazan
Berfin Atlı

Gençlik Örgütleri Forumu
info@go-for.org
www.go-for.org

Bu yayın, Norveç Hükümeti'nin finansal desteği ile Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından uygulanan "Türkiye'de Nesiller ve Topluluklar Arasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Yeniden Hayal Etmek" projesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu yayında ifade edilen görüşler Gençlik Örgütleri Forumu'nun görüşleridir ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşları ya da Norveç Hükümeti'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

*Bu yayın hazırlanırken katkı sunan
GoFor üye örgütleri ve
Eşitlik için Gençlik projesi katılımcılarına
teşekkür ederiz.*

*“..genç kadınların her şeyden önce
özne olması gerekmektedir.”*

- *Laden Yurttagüler*

İÇİNDEKİLER

Kavramlar Sözlüğü	5
1. Giriş	9
2. Bu Stratejinin Politik Pozisyonu	10
2.1. Katılımı Yeniden Tanımlamak	11
3. Stratejinin Dayandığı Proje Süreci	12
4. Temel Öğrenmeler	14
4.1. Genç Kadınların Katılımı Çok Katmanlı Engellerle Sınırlandırılıyor	14
4.2. Güvenlik, Katılımın Ön Koşulu	14
4.3. Kurumsal Güvensizlik Genç Kadınların Hayatını Belirliyor	14
4.4. Bakım Yüğü ve Görünmez Emek Katılımın Merkezinde	15
4.5. Erkeklik Rejimi ve Patriyarka Dönüşmeden Eşitlik Kurulamıyor	15
4.6. Kentler Toplumsal Cinsiyet Açısından Tarafsız Değil	15
5. Stratejinin Amacı ve Kapsamı	16
6. Temel İlkeler	17
6.1. Hak Temelli Yaklaşım	17
6.2. Kesişimsellik	17
6.3. Gençlerin Özneliğı	17
6.4. Feminist Katılım	17
6.5. Güvenli Alan ve Hesap Verebilirlik	18
6.6. Bakım Etiğı	18
6.7. Şiddetsizlik	18
6.8. Yerellik ve Bağlamsallık	18
7. Stratejik Sütunlar	19
8. Sütun 1: Gençlik Örgütlerinin İç Dönüşümü	20
8.1. İç Dönüşüm Neden Gerekli?	20
8.2. Hedef 1: Genç Kadınların ve LGBTİ+ Gençlerin Anlamlı Katılımını Güvence Altına Almak	23
8.3. Hedef 2: Güvenli Alan, Şikâyet ve Hesap Verebilirlik Mekanizmaları Kurmak	28
8.4. Hedef 3: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Stratejik Planlama ve Bütçeye Yerleştirmek	31

8.5. Hedef 4: Bakım Dostu ve Erişilebilir Örgütlenme Kültürü Kurmak	34
9. Sütun 2: Gençlik Çalışmaları ve Savunuculukta Toplumsal Cinsiyetin Anaakımlaştırılması	37
9.1. Anaakımlaştırma Nedir, Ne Değildir?	37
9.2. Hedef 1: Her Programı Kesişimsel Toplumsal Cinsiyet Analiziyle Tasarlamak	38
9.3. Hedef 2: Eğitimleri Bilgi Aktarımıyla Sınırlamamak, Dönüştürücü Öğrenme Alanları Kurmak	39
9.4. Hedef 3: Genç Kadınların Taleplerini Yerel ve Ulusal Politikalara Taşımak	40
9.5. Hedef 4: Genç Kadınların Kentte Eşit, Güvenli ve Görünür Varlığını Sağlamak	41
10. Genç Erkeklerle Çalışmak	44
10.1. Neden Genç Erkeklerle Çalışma?	44
10.2. Eleştirel Erkeklik Yaklaşımı	44
10.3. Genç Erkekler İçin Temel Taahhütler	44
11. Gençlik Örgütleri İçin Uygulama Araçları	45
11.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Öz Değerlendirme Formu	45
11.2. Etkinlik Tasarımı İçin Feminist Kontrol Listesi	45
11.3. Savunuculuk Görüşmesi Hazırlık Formu	46
11.4. Davranış Kuralları İçin Örnek Çerçeve	46
12. İzleme, Değerlendirme ve Güncelleme Mekanizması	47
12.1. İzleme İlkeleri	47
12.2. Önerilen Göstergeler	47
13. Uygulama Yol Haritası	49
13.1. Kısa Vadeli Adımlar	49
13.2. Orta Vadeli Adımlar	49
13.3. Uzun Vadeli Adımlar	49
14. Gençlik Örgütleri İçin Asgari Standartlar	50
15. Sonuç: Eşitlik İçin Gençlik Alanını Dönüştürmek	51
EK 1	52
EK 2	53
EK 3	54
EK 4	55

Kavramlar Sözlüğü

Bu sözlük, belgede kullanılan temel kavramların hangi politik çerçevede ele alındığını açıklıyor. Tanımlar gençlik alanındaki deneyimler, tartışmalar ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda gözden geçirilebilir.

Anaakımlaştırma

Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin planlama, bütçe, program, iletişim, insan kaynağı, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinin tamamına yerleştirilmesi.

Anlamli katılım

Gençlerin gündemi, kararları, kaynak kullanımını, temsili ve ortaya çıkan çıktıları etkileyebildiği katılım biçimi. Katılımcı sayısının yanında söz ve karar gücüne bakar.

Bakım dostu örgütlenme

Bakım sorumluluklarını, sağlık ihtiyaçlarını, çalışma koşullarını ve dinlenme hakkını örgütün çalışma düzenine katan yaklaşım. Toplantı zamanını, iş yükünü, görev dağılımını ve destekleri bu ihtiyaçlara göre düzenler.

Bakım emeği

Çocukların, yaşlıların, hastaların, engellilerin, evin ve ilişkilerin gündelik ihtiyaçlarını karşılamak için harcanan ücretli veya ücretsiz fiziksel, zihinsel ve duygusal emek.

Bakım rejimi

Bakım sorumluluklarının aile, devlet, piyasa, toplum ve kurumlar arasında nasıl paylaşıldığını belirleyen politikalar, normlar ve uygulamalar bütünü.

Beyanın esas alınması

Şiddet veya taciz bildiriminde başvuranın anlatısının ciddiye alınması, güvenlik ihtiyacının hızla değerlendirilmesi ve ispat yükünün başvuru anında başvurana bırakılmaması. İnceleme ve karar süreçleri haklar, gizlilik ve adil süreç gözetilerek yürütülür.

Cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi

Cinsel yönelim kişinin duygusal, romantik veya cinsel çekimini; cinsiyet kimliği kişinin kendisini hangi cinsiyetle tanımladığını; cinsiyet ifadesi ise cinsiyetini görünüşü, davranışı, sesi veya diğer yollarla nasıl ifade ettiğini anlatır.

Dijital şiddet

Dijital araçlar yoluyla uygulanan tehdit, taciz, ısrarlı takip, nefret söylemi, ifşa, kişisel verilerin izinsiz paylaşılması, görüntülerin rıza dışında yayılması ve benzeri şiddet biçimleri.

Dönüştürücü öğrenme

Katılımcıların bilgi edinirken kendi deneyimlerini, kabullerini ve güç ilişkilerini sorguladığı; yeni müdahale ve dayanışma yolları geliştirdiği öğrenme süreci.

Eleştirel erkeklik

Erkekliği doğal ve değişmez bir özellik olarak kabul etmeyen; erkeklik normlarını, ayrıcalıkları, şiddeti ve erkeklerin dönüşüm sorumluluğunu tartışmaya açan yaklaşım.

Erişilebilirlik

Mekânların, bilgilerin, dijital araçların, iletişim yöntemlerinin ve etkinliklerin farklı bedensel, duysal, zihinsel, dilsel ve ekonomik ihtiyaçlara uygun biçimde düzenlenmesi.

Güvenli alan

Katılımcıların sınırlarının, rızasının, mahremiyetinin ve eşitliğinin korunduğu; ayrımcılık ve şiddet riskleri karşısında açık başvuru ve müdahale yollarının bulunduğu alan. Mutlak risksizlik vaadi taşımaz; riskleri azaltmayı ve ortaya çıktığında etkili biçimde müdahale etmeyi hedefler.

Görünmez emek

Not tutma, ortamı düzenleme, iletişimi sürdürme, çatışmaları yatıştırma ve duygusal destek verme gibi örgütün işleyişini mümkün kılan ancak görev ve emek olarak tanınmayan işler.

Hesap verebilirlik

Kurumların ve kişilerin kararlarının, eylemlerinin ve ihmallerinin sonuçlarını açıklaması; eleştiri ve başvurulara yanıt vermesi; gerekli düzeltici, koruyucu ve onarıcı adımları atması.

İkincil mağduriyet

Şiddete veya ayrımcılığa maruz kalan kişinin başvuru, soruşturma, destek veya yargı süreçlerinde suçlanması, tekrar tekrar anlatmaya zorlanması, yalnızlaştırılması ya da yeniden örselenmesi.

Kesişimsellik

Toplumsal cinsiyet, sınıf, etnisite, dil, inanç, yaş, engellilik, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, göçmenlik ve diğer konumların birbirleriyle ilişkili biçimde eşitsizlik ürettiğini inceleyen yaklaşım.

LGBTİ+

Lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseks kişileri ifade eden kısaltma. Artı işareti, bu harflerle sınırlanmayan cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet özelliklerini kapsar.

LGBTİ+fobi

LGBTİ+ kişilere yönelik önyargı, nefret, dışlama, ayrımcılık ve şiddeti üreten tutum, söylem, politika ve uygulamalar. Homofobi, bifobi ve transfobi bu kapsamda ele alınır.

Mobbing

İş veya örgüt ortamında belirli bir kişiyi yıldırmaya, değersizleştirmeye, yalnızlaştırmaya ya da alanın dışına itmeye yönelik sistematik ve süreklilik gösteren psikolojik şiddet.

NEET

İngilizce “Not in Education, Employment or Training” ifadesinin kısaltması. Ne eğitimde ne istihdamda olan gençleri tanımlayan istatistiksel bir kategori olarak kullanılır. Bu kategori bakım emeği veren, iş arayan veya farklı nedenlerle eğitim ve istihdamdan dışlanan gençlerin birbirinden farklı deneyimlerini gözetenek ele alınmalı.

Nöroçeşitlilik

İnsanların düşünme, öğrenme, dikkat, iletişim ve duysal işleme biçimlerindeki farklılıkları insan çeşitliliğinin parçası olarak ele alan yaklaşım.

Onarıcı ve dönüştürücü süreçler

Şiddetin yarattığı zararı, başvuranın ihtiyaçlarını, sorumluluk almayı ve şiddeti üreten koşulların değişmesini birlikte ele alan süreçler. Başvuranın güvenliği ve açık rızası gözetilir; yüzleştirme veya uzlaştırma dayatılmaz.

Öz beyan

Kişinin kimliği, deneyimi veya ihtiyaçları hakkında kendi yaptığı açıklama. Öz beyan gönüllülük, mahremiyet ve kişisel veri güvenliğiyle birlikte ele alınır.

Patriyarka

Erkekleri ve erkeklikle ilişkilendirilen güç biçimlerini ayrıcalıklı kılan; kadınların ve LGBTİ+’ların emeğini, bedenini, hareketini ve karar gücünü denetleyen toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel sistem.

Politik özne

Kendi deneyimini ve talebini ifade eden, gündem kuran, kararları etkileyen, itiraz eden ve dönüşüm süreçlerine doğrudan katılan kişi veya topluluk.

Psikososyal destek

Kişilerin duygusal iyilik hâlini, sosyal ilişkilerini, güvenlik duygusunu ve gündelik yaşamla başa çıkma kapasitesini güçlendiren destekler.

Rıza

Kişinin baskı, tehdit, manipölasyon veya yanıltma olmadan verdiği özgür, bilgilendirilmiş, belirli ve geri alınabilir onay. Rıza bir kez verilmiş sabit bir izin olarak ele alınmaz; süreç boyunca yeniden gözetilir.

Sağlamcılık

Engelli olmayan bedenleri ve zihinleri norm kabul eden; engelli kişileri dışlayan, değersizleştiren veya erişim ihtiyaçlarını görmezden gelen tutum, söylem, tasarım ve uygulamalar.

Savunuculuk

Bir hak ihlalini veya eşitsizliği değiştirmek için talep, muhatap, kanıt, ittifak, yöntem ve izleme adımlarını bir araya getiren politik çalışma.

Şiddetsiz örgütlenme

Örgüt içindeki güç ilişkilerini, iletişimi, görev dağılımını ve çatışma çözme biçimlerini şiddeti yeniden üretmeyecek şekilde kurmaya çalışan örgütlenme yaklaşımı.

Toplumsal cinsiyet

Toplumun kadınlık, erkeklik ve diğer cinsiyetlere yüklediği roller, beklentiler, davranışlar ve güç ilişkileri. Bu roller tarihsel ve toplumsal olarak kurulur ve değişebilir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği

Farklı cinsiyetlerden kişilerin haklara, kaynaklara, kararlara, kamusal alana ve güvenli yaşama eşit biçimde erişebilmesi için eşitsizlik üreten yapıların dönüştürülmesi.

Toplumsal cinsiyet etki analizi

Bir politika, bütçe, program veya kararın farklı cinsiyetlerden ve farklı toplumsal konumlardan kişileri nasıl etkileyebileceğini uygulama öncesinde, sırasında ve sonrasında inceleyen yöntem.

Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme

Kaynakların kimlerin ihtiyaçlarına ayrıldığını, harcamaların farklı cinsiyetler üzerindeki etkisini ve eşitlik hedeflerinin bütçeye nasıl yansıdığını inceleyen bütçeleme yaklaşımı.

Yaşçılık

Kişilere yaşları üzerinden kalıp özellikler yükleyen, söz ve karar güçlerini sınırlayan veya onları kaynaklardan ve haklardan dışlayan tutum ve uygulamalar.

Zorbalık

Bir kişiyi korkutmaya, aşağılamaya, dışlamaya veya kontrol etmeye yönelik; fiziksel, sözlü, ilişkisel ya da dijital yollarla gerçekleştirilen zarar verici davranışlar.

1. Giriş

Bu strateji belgesi, UN Women ve Norveç Hükümeti desteğiyle yürütülen “Eşitlik İçin Gençlik: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dayalı Sivil Alanlar İnşa Etmek” projesi kapsamında İzmir, Antalya ve Diyarbakır’da yürütülen araştırma, forum, atölye, odak grup, yerel paydaş görüşmeleri ve savunuculuk çalışmalarından elde edilen bilgi, deneyim ve politik öğrenmelerin bir araya getirilmesiyle hazırlandı. Belge, gençlik alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini teknik ve yüzeysel bir anaakımlaştırma başlığı olarak kurmuyor; genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin, göçmen gençlerin, etnik ve kültürel azınlıklardan gençlerin, NEET genç kadınların, genç annelerin, bakım yükü taşıyanların, çalışan genç kadınların, engelli gençlerin ve örgütsüz gençlerin kamusal, örgütsel ve siyasal yaşama eşit, güvenli, anlamlı ve dönüştürücü biçimde katılabilmesinin koşullarını yaratmaya dönük politik bir dönüşüm meselesi olarak ele alıyor.

Bu stratejinin temel iddiası şu: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin genç kadınların sadece gençlik örgütlerinde daha fazla temsil edilmesiyle sağlanması zordur. Bunun yerine genç kadınların gündem belirlemesi için uğraşmamız gerekir. Onların yalnızca dinlenmediği karar da verdiği; yalnızca “katılımcı” olarak sayılmayıp politik özne olarak da tanındığı; yalnızca bireysel güçlenme araçlarıyla desteklenmeyip onları dışarıda bırakan yapısal engellerin de dönüştürüldüğü bir gençlik alanı vaat etmeliyiz. Bu nedenle bu strateji, genç kadınların güçlenmesini önemsiyor ve bunu genç kadınların güçlenmesine indirgemiyor. Bunun nedeni, Eşitlik için Gençlik projesinin bıraktığı temel içgörüdür: Genç kadınların katılımının önündeki engeller, genç kadınların eksikliğinden ya da ilgisizliğinden değil kurumların, kentlerin, örgütlerin, ulaşım sistemlerinin, bakım rejimlerinin, erkeklik normlarının ve karar alma mekanizmalarının eşitsiz biçimde kurulmuş olmasından kaynaklanıyor.

Genç kadınların yaşadığı sorunları gençlik alanının dönüşmesi gereken yönlerini gösteren politik bilgi olarak kabul edebiliriz. Onların karşılaştığı sorunlar, gençlik alanındaki dönüşüm ihtiyaçlarını da açıkça göz önüne seriyor. Bu nedenle strateji gençlik örgütlerinin iç yapısını, yönetim modellerini, güvenlik ve hesap verebilirlik mekanizmalarını, savunuculuk gündemlerini, program tasarımlarını, genç erkeklerle çalışma biçimlerini ve yerel yönetimlerle kurdukları ilişkiyi toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle yeniden düşünmeyi hedefliyor. Son olarak, bu belge Türkiye genelindeki gençlik örgütleri, gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, belediyeler, gençlik meclisleri, öğrenci toplulukları, feminist örgütler, yerel karar alıcılar ve genç aktivistler için uygulanabilir, geliştirilebilir ve uyarlanabilir bir yol haritası sunmak üzere de hazırlandı.

2. Bu Stratejinin Politik Pozisyonu

Bu strateji, feminist, hak temelli, kesişimsel ve dönüştürücü bir politik pozisyona dayanır. Genç kadınları ulaşılması gereken hedef grup, desteklenmesi gereken kırılgan kesim ya da faydalancı olarak kurmaz, yaşadıkları kenti, örgütlendikleri alanı, katıldıkları kurumları ve savundukları politikaları dönüştürme gücüne sahip politik özneler olarak görür. Genç kadınların deneyimleri, toplumsal yapıdan kopuk bireysel hikayeler olarak konumlandırılmaz.

Bu deneyimler; kentin nasıl kurulduğunu, ulaşımın kimler için güvenli olmadığını, kurumlara neden güvenilmediğini, örgütlerin kimler için erişilebilir olduğunu, gençlik alanında görünmez emeğin kimler tarafından taşındığını ve erkeklik rejimlerinin gündelik hayatta nasıl işlediğini gösteren politik veriler olarak ele alınır. Bu belge açısından feminist politika, kadınların sorunlarını görünür kılmak yanında, bu sorunları üreten güç ilişkilerini, kurumları, sessizlikleri, ihmalleri ve normalleşmiş pratikleri dönüştürme iradesi olarak da anlam bulur.

Bu strateji şunu söyler: Genç kadınlar yeterince güçlü olmadıkları için sivil, siyasal ve politik alana katılamıyor değiller. Genç kadınlar çoğu zaman son derece güçlüdür. Hayatta kalmak, okumak, çalışmak, eve dönmek, itiraz etmek, örgütlenmek, kendini korumak ve dayanışmak için her gün sayısız strateji geliştirirler. Asıl mesele, genç kadınların bu gücünü sürekli savunma halinde tüketmek zorunda kalmadığı bir gençlik alanı kurmakta. Bu nedenle bu belge, genç kadınları güçlendirmeyi hedeflerken aynı anda gençlik örgütlerinin, yerel yönetimlerin, erkeklik biçimlerinin, karar alma süreçlerinin, bakım rejimlerinin ve kamusal alanların dönüşmesini, bu emeğin erkekler ve karar alıcılar tarafından üstlenilmesi gerektiğini savunur.

2.1. Katılımı Yeniden Tanımlamak

Bu stratejiye göre katılım, bir etkinliğe çağrılmak ya da bir toplantıda bulunmaktan ibaret değil. Daha ziyade:

1. Gündem belirleyebilmek,
2. Karar süreçlerini etkileyebilmek,
3. Kaynak dağılımına müdahil olabilmek,
4. Şikâyet ettiğinde korunabilmek,
5. Kendi diliyle, kimliğiyle ve deneyimiyle var olabilmek,
6. İtiraz edebilmek,
7. Örgüt içi güç ilişkilerini sorgulayabilmek,
8. Kentin ve kurumların nasıl işleyeceğine dair söz kurabilmek,
9. Savunuculuk süreçlerinde doğrudan özne olabilmek.

Bu nedenle strateji, gençlik alanındaki katılımı sayısal göstergelere sıkıştırmıyor. Bir etkinlikte kaç genç kadının bulunduğu elbette önemli ancak yeterli değil. Asıl sorularımız şunlar:

1. Kim konuşuyor?
2. Kim susuyor?
3. Kim karar alıyor?
4. Kim kararların lojistiğini üstleniyor?
5. Kim temsil ediliyor?
6. Kim görünmez emek veriyor?
7. Kim toplantıya gelebiliyor, kim gelemiyor?
8. Kim eve güvenle dönebiliyor?
9. Kim şikâyet ettiğinde korunuyor?
10. Kim “çok politik”, “çok hassas”, “çok öfkeli” ya da “uyumsuz” diye dışarıda bırakılıyor?

Bu sorular, gençlik alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini ölçmenin ve dönüştürmenin temel sorularından bazıları.

3. Stratejinin Dayandığı Proje Süreci

Bu belge, Eşitlik için Gençlik projesi boyunca üretilen çok katmanlı bilgiye dayanıyor. Bu proje kapsamında İzmir, Antalya ve Diyarbakır'da gerçekleştirilen genç kadın forumları, yerel ihtiyaç toplantıları ve Sistemi Hackle atölyeleri, kent yürüyüşleri ve politika geliştirme oturumlar farklı ilçelerden genç kadınların deneyimlerinden, ihtiyaçlarından ve çözüm önerilerinden hareketle oluşturuldu. Ne var ki proje kapsamında gerçekleştirilen forumlar, eşitlik politikalarının varlığı ile genç kadınların gündelik deneyimleri arasında hâlâ önemli bir mesafe bulunduğunu gösteriyor. Genç kadınlar kentte hareket ederken güvenlik kaygıları yaşadıklarını, karar alma süreçlerinde yeterince temsil edilmediklerini, bakım yükünün yaşamlarını sınırladığını, ekonomik eşitsizliklerin kamusal yaşama katılımlarını zorlaştırdığını ve mevcut eşitlik politikalarının genç kadınların özgül ihtiyaçlarını her zaman görünür kılamadığını ifade ettiler. Proje kapsamında Antalya, İzmir ve Diyarbakır'da gerçekleştirilen açık çağrı sonucunda 300 başvuru alındı ve toplam 280'i değerlendirmeye alındı. Başvuru verileri, genç kadınların farklı yaşam deneyimlerini yansıtan kesişimsel bir katılım profiline işaret ediyor. Bir kadın eş zamanlı olarak 3 farklı kategoriye karşılıyor olabilir. Bu değişkene göre:

- 143 başvuru sahibi öğrenci (%51)
- 109 başvuru sahibi çalışan (%39)
- 36 başvuru sahibi NEET (%13)
- 14 başvuru sahibi bakım veren (%5)
- 10 başvuru sahibi genç anne (%4)
- 60 başvuru sahibi etnik azınlık topluluklarından (%21)
- 22 başvuru sahibi LGBTİ+ (%8)
- 83 başvuru sahibi sivil toplum, belediye veya öğrenci topluluklarıyla ilişkili (%30).

Başvuruların önemli bölümü 18–24 yaş grubunda yoğunlaştı. Bu durum genç kadınların eğitim, istihdam, kent yaşamı ve kamusal alana katılım süreçlerinde karşılaştıkları eşitsizlikleri tartışabilecek güvenli alanlara duyduğu ihtiyacı gösteriyor. Ne var ki forumlara ve proje faaliyetlerine toplam 100 küsur genç kadın katılabildi. Bunun sebepleri arasında bakım sorumlulukları, ekonomik güvencesizlik, eğitim ve çalışma yaşamının yarattığı zaman baskısı, ulaşım ve güvenlik kaygıları ile aile ve çevre baskısı gibi katılımı sınırlayan yapısal ve toplumsal cinsiyete dayalı engelleri gösterebiliriz. Katılımcıların önemli bir bölümünü herhangi bir kurumsal yapıya bağlı olmayan bağımsız genç kadınlar oluşturdu.

Belge yalnızca proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerden üretilen bilgi ve deneyimlere dayanmadı. GoFor üye örgütlerinin temsilcileri ile Eşitlik İçin Gençlik projesinin katılımcıları, 65 kişinin katıldığı bir forumda bir araya gelerek belgeyi kolektif biçimde ele aldı. Farklı grup çalışmaları boyunca katılımcılar, kendi örgütsel deneyimlerinden ve farklı yerel bağlamlardan hareketle belgenin politik yaklaşımını, temel ilkelerini, stratejik hedeflerini, eylem önerilerini ve uygulama araçlarını tartıştı. Taslağı baştan sona gözden geçirerek eksik kalan alanları belirledi; bazı başlıkları genişletti, önerilerin uygulanabilirliğini değerlendirdi ve geliştirdikleri yeni öneriler doğrultusunda metni revize etti. Bu süreç, belgenin yalnızca proje ekibi tarafından hazırlanan bir metin olarak kalmamasını; genç kadınların, proje katılımcılarının ve GoFor üye örgütlerinin bilgi, deneyim ve politik önceliklerini taşıyan ortak bir stratejiye dönüşmesini sağladı. Dolayısıyla bu strateji belgesi, proje sürecinde üretilen çıktıların yanı sıra GoFor üye örgütlerinin ve genç katılımcıların aktif, doğrudan ve kolektif katkılarıyla şekillendi. Sonuç olarak metodolojik basamaklarımızı aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- 1) Masa Başı Araştırmaları ve Yerel Bağlam Analizleri
- 2) Yerel Paydaş Toplantıları
- 3) Genç Kadın Forumları
- 4) Sistemi Hackle Atölyeleri
- 5) Kent Yürüyüşleri ve Kenti Yeniden Tasarlama Atölyeleri
- 6) Genç Erkeklerle Odak Grup Görüşmeleri
- 7) Eleştirel Erkeklik Atölyeleri
- 8) Politikayı Hackle Raporları ve Yerel Savunuculuk Süreçleri
- 9) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anakımlaştırma Forumu ve Strateji Belgesinin Kolektif İncelenmesi.

4. Temel Öğrenmeler

Bu süreç sonucunda ortaya çıkan temel öğrenmeler, stratejinin politik ve programatik yönünü belirliyor.

4.1. Genç Kadınların Katılımı Çok Katmanlı Engellerle Sınırlandırılıyor

Genç kadınların kamusal, örgütsel ve siyasal yaşama katılımı tek bir nedenle sınırlanamaz. Güvenlik, ulaşım, bakım yükü, istihdam, ekonomik güvencesizlik, barınma, aile baskısı, politik iklim, kurumsal güvensizlik, örgüt kültürü ve erkeklik normları birlikte çalışıyor. Genç kadınların bir toplantıya gelememesi, çoğu zaman ilgisizlik değil. Gece güvenli ulaşımın olmaması, bakım yükü, ücretli çalışmak zorunda olmak, ailesiyle pazarlık yapmak, politik olarak etiketlenmekten korkmak, örgütlü alanlarda yargılanma kaygısı taşımak ya da şikâyet ettiğinde korunmayacağını düşünmek katılımı belirleyen ve aslında sınırlandıran gerçek etkenler. Bu nedenle kamusal alandaki her yapı ve örgüt şu soruyu sormalı:

“Genç kadınlar neredeler?”

“Biz nasıl bir alan kuruyoruz ki bazı genç kadınlar buraya gelemiyor, burada kalamıyor, burada söz alamıyor ya da burada güvenemiyor?”

4.2. Güvenlik, Katılımın Ön Koşulu

Güvenlik, genç kadınlar için fiziksel saldırıdan korunmaktan ibaret değil. Genç kadınlar için eve dönebilmek, toplu taşımada tacize uğramamak, şikâyet ettiğinde ciddiye alınmak, bilgilerinin korunması, örgüt içinde sınır ihlali yaşadığında yalnız bırakılmamak, toplantıda küçümsenmemek, kimliği nedeniyle damgalanmamak ve kamusal alanda sürekli tetikte olmak zorunda kalmamak var olmalarını belirleyen temel unsurlar. Bu nedenle güvenli alan politikaları etkinlik mekânında alınacak önlemlerle sınırlı kalmamalı. Güvenlik; ulaşım planlamasından etkinlik saatlerine, şikâyet mekanizmalarından veri mahremiyetine, dijital güvenlikle erkek katılımcıların sorumluluğuna kadar bütünlüklü düşünülmeli.

4.3. Kurumsal Güvensizlik Genç Kadınların Hayatını Belirliyor

Proje bulgularında en güçlü başlıklardan biri kurumsal güvensizlik. Genç kadınların çoğu, şiddet, taciz, ayrımcılık ya da hak ihlali durumunda nereye başvuracağını bilmiyor. Birçoğu ise bilse bile, başvurduğunda korunacağını güvenmiyor. Bu güvensizlik yalnızca kolluk ya da yargıya yönelik değil üstelik. Belediyelere, üniversitelere, yurt yönetimlerine, gençlik

örgütlerine, sivil toplum kuruluşlarına ve bazen feminist alanlara dair de güvensizlikler var. Bu durum örgütlere, siyasi partilere, yerel yönetimlere, sivil topluma açık bir sorumluluk yüklüyor: Toplumsal cinsiyet eşitliği iyi niyetli olmakla değil güvenilir, erişilebilir, şeffaf ve hesap verebilir mekanizmalar kurmakla mümkün olabiliyor.

4.4. Bakım Yüğü ve Görünmez Emek Katılımın Merkezinde

Genç kadınların katılımı tartışılırken bakım emeği çoğu zaman ikincil bir başlık gibi ele alınır. Oysa bakım yükü, genç kadınların eğitime, çalışmaya, örgütlenmeye, kamusal yaşama ve karar alma süreçlerine katılımını doğrudan belirliyor. Genç anneler, kardeş bakımını üstlenenler, ev içi emeği omuzlayanlar, aile içinde görünmez sorumluluk taşıyanlar için katılım; etkinlik duyurusu yapmakla mümkün olmadığı gibi; saat, mekân, çocuk bakım desteği, ulaşım, yemek, güvenli dönüş ve aile içi pazarlık yükü genç kadın katılımını belirleyen gerçek koşullar. Bu nedenle ücretsiz bakım emeği, gençlik politikalarının ve gençlik örgütlerinin merkezine alınmalı.

4.5. Erkeklik Rejimi ve Patriyarka Dönüşmeden Eşitlik Kurulamıyor

Genç erkeklerle yapılan çalışmalar, erkekliğin erken yaşta sorumluluk alma, dayanıklı olma, para kazanma, yük olmama, duyguları bastırma, akran erkekliği tarafından denetlenme ve "normal erkeklik" sınırlarını koruma üzerinden kurulduğunu gösteriyor. Erkekler, kadınların güvenlik deneyimlerini çoğu zaman kabul etmekle birlikte, kendilerini bu güvensizliğin faili ya da sorumlusu olarak değil, "yanlış anlaşılabilir" kişiler olarak konumlandırırlar. Bu tutum, erkeklerin sorumluluk almaktan kaçabildiği savunmacı bir alan da yaratıyor. Bu nedenle eleştirel erkeklik çalışmaları, erkeklere yalnızca farkındalık kazandırmayı amaçlamıyor; onların gündelik pratiklerini, akran ilişkilerini, örgüt içi rollerini, bakım emeğiyle ilişkilerini ve şiddet karşısındaki sessizliklerini dönüştürmeyi hedefliyor.

4.6. Kentler Toplumsal Cinsiyet Açısından Tarafsız Değil

Ulaşım, duraklar, aktarma merkezleri, aydınlatma, parklar, kampüsler, yurtlar, gençlik merkezleri, meydanlar ve sokaklar toplumsal cinsiyet açısından farklı deneyimleniyor. Genç kadınlar için kent çoğu zaman rota değiştirme, risk hesaplama, bedeni kontrol etme, çevreyi tarama, konum paylaşma ve kendini koruma zorunluluğu anlamına geliyor. Bu durum, genç kadınların fiziksel hareketini, politik ve örgütsel hareket alanını sınırlandırıyor. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği stratejisi kent hakkını, güvenli ulaşımı, kamusal alanı, aydınlatmaları ve yerel yönetimleri doğrudan kapsıyor.

5. Stratejinin Amacı ve Kapsamı

Bu stratejinin genel amacı, Türkiye’de gençlik alanında faaliyet yürüten örgütlerin, kurumların ve gençlik aktörlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini bütüncül, kesişimsel, hak temelli ve dönüştürücü bir yaklaşımla içselleştirmesini ve uygulamasını desteklemek. Bu amaç doğrultusunda strateji:

- Gençlik örgütlerinin iç yapılarında toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmeyi,
- Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin anlamlı katılımını güvence altına almayı,
- Genç erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve eleştirel erkeklik perspektifiyle dönüşümünü desteklemeyi,
- Gençlik çalışmalarında ve savunuculuk süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırmayı,
- Yerel yönetimler, sivil toplum, feminist hareketler ve gençlik örgütleri arasında eşitlikçi işbirliği mekanizmaları geliştirmeyi,
- Kent hakkı, güvenli kamusal alan, bakım emeği, kurumsal hesap verebilirlik ve şiddetsizlik başlıklarını karar alıcılar açısından gençlik politikalarının ayrılmaz parçası haline getirmeyi,
- Gençlik alanında yaşayan, güncellenebilir ve uygulanabilir bir toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesi oluşturmayı hedefler.

Bu strateji üç düzeyde uygulanabilir:

- i. Gençlik örgütlerinin kendi iç yapılarında,
- ii. Gençlik örgütlerinin program, kampanya ve savunuculuk çalışmalarında,
- iii. Yerel yönetimler ve sivil toplumla kurulan politika süreçlerinde.

6. Temel İlkeler

6.1. Hak Temelli Yaklaşım

Toplumsal cinsiyet eşitliği bir lütuf, proje çıktısı ya da kurumsal tercih olmamalı, temel bir hak meselesi olarak kavranmalı. Genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı arka planlardan gelen gençlerin kamusal, örgütsel ve siyasal yaşama eşit katılımı insan haklarının, gençlik haklarının ve demokratik yurttaşlığın ayrılmaz parçası. Nitekim hak temelli yaklaşım, gençleri pasif yararlanıcılar olarak kurgulamaz, hak sahibi özneler olarak görür. Kurumları ve örgütleri ise bu hakların hayata geçmesi için sorumluluk taşıyan aktörler olarak konumlandırır.

6.2. Kesişimsellik

Genç kadınlar homojen bir grup değiller. Genç kadınların deneyimleri yaş, sınıf, etnisite, dil, inanç, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, engellilik, göçmenlik, medeni durum, bakım sorumluluğu, çalışma durumu, eğitim durumu, yaşanılan şehir, politik bağlam ve örgütlülük deneyimiyle birlikte şekilleniyor. Kesişimsellik bu anlamda yalnızca çeşitliliği görünür kılmakla kalmaz, eşitsizliklerin nasıl üst üste bindiğini, hangi gençlerin hangi mekanizmalardan dışlandığını ve kimin sesinin stratejik belgelerde kaybolduğunu da sorar.

6.3. Gençlerin Özneliği

Gençler gençlik politikalarının konusu yerine bu politikaların kurucu aktörleri olarak kavranmalı. Genç kadınlar, genç erkekler, LGBTİ+ gençler, örgütlü ve örgütsüz gençler kendi deneyimlerinden politika, talep ve dönüşüm önerisi üreten öznelerdir. Bu strateji, gençlerin yalnızca görüşüne başvurulmuş değil, stratejiyi birlikte yazan, uygulayan, izleyen ve dönüştüren aktörler olarak sürece katılmasını esas alır.

6.4. Feminist Katılım

Feminist katılım, güç, söz, kaynak, güvenlik ve hesap verebilirlik meselesidir. Bir toplantıda genç kadınların bulunması, o toplantının eşitlikçi olduğu anlamına gelmediği gibi genç kadınların söz alabilmesi, kararları etkileyebilmesi, itirazlarının ciddiye alınması, bakım ve güvenlik ihtiyaçlarının gözetilmesi, şikâyet mekanizmalarına erişebilmesi ve örgütün kaynak dağılımına etki edebilmesi de gerekir.

6.5. Güvenli Alan ve Hesap Verebilirlik

Bu belgede güvenli alan, çatışmasız ya da steril alan olarak ifade edilmez. Sınırların tanındığı, ayrımcılığın normalleştirilmediği, şiddet ve taciz karşısında sessiz kalınmadığı, şikâyet mekanizmalarının işlediği, hataların inkâr edilmediği ve güç ilişkilerinin konuşulabildiği alan olarak tahayyül edilir. Hesap verebilirlik, yalnızca kriz anında devreye giren bir mekanizmadan ziyade örgütün gündelik kültürünün parçası olarak yer bulur.

6.6. Bakım Etiği

Örgütlü yapılarda aktivizm, gönüllülük ve örgütlenme çoğu zaman sınırsız emek, sürekli erişilebilirlik, hızlı reaksiyon ve yüksek performans beklentisiyle yürür. Bu kültür, bakım yükü taşıyan genç kadınları, çalışan gençleri, engelli gençleri, yoksul gençleri ve ırksal eşitsizliği yaşayanları dışarıda bırakır. Bakım etiği bu belgede örgütlerin politik hedeflerine ulaşırken kurdukları ilişkilere, emek rejimine, dinlenme hakkına, duygusal yük paylaşımına ve sürdürülebilirliğe de bakmasını gerektirir.

6.7. Şiddetsizlik

Bu belgede şiddetsizlik fiziksel şiddetin yokluğu anlamına gelmez. Küçümseme, mansplaining (bir erkeğin bir kadına bir konuyu onun bilgi ve deneyimini küçümseyerek ya da göz ardı ederek açıklaması durumu), dışlama, alay, dedikodu, duygusal manipülasyon, gaslighting, cinsel taciz, dijital taciz, homofobik ve transfobik dil, politik etiketleme, sessizleştirme, mobbing ve görünmez emek sömürsü de şiddet biçimleri olarak kavranır. Gençlik örgütleri, şiddeti yalnızca ağır vakalar üzerinden değil, gündelik örgüt kültüründe normalleşen mikro şiddet biçimleri üzerinden de ele almalı.

6.8. Yerellik ve Bağlamsallık

Toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri kuşkusuz her şehirde aynı şekilde uygulanamaz. Örneğin, bu strateji belgesinin temelini oluşturan saha verilerine göre Diyarbakır'da siyasal atmosfer, dil, kültür, cezasızlık ve kayyum deneyimi; İzmir'de ulaşım ağları, kent içi ayrışma, merkezi alanların güvensizliği ve kurumsal erişim; Antalya'da turizm ekonomisi, mevsimlik çalışma, göç ve zayıf sivil toplum ağı farklı stratejik yanıtlar gerektiriyor. Bu belge genel bir çerçeve sunsa da her yerel bağlamda yeniden yorumlanmalı ve yereldeki gençlerin katkısıyla yeniden uyarlanmalı.

7. Stratejik Sütunlar

Bu strateji belgesi iki ana sütun üzerine kurulu:

Sütun 1: Gençlik Örgütlerinin İç Dönüşümü

Gençlik örgütlerinin kendi iç yapıları, kültürleri, yönetim modelleri, karar süreçleri, güvenlik politikaları ve emek dağılımları toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle dönüştürülmeli.

Sütun 2: Gençlik Çalışmaları ve Savunuculukta Toplumsal Cinsiyetin Anaakımlaştırılması

Gençlik örgütlerinin programları, kampanyaları, eğitimleri, savunuculuk çalışmaları, yerel yönetimlerle ilişkileri ve politika talepleri toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle yeniden kurulmalı. Bu iki sütun birbirinden ayrı düşünülemez. Bir örgüt kendi içinde eşitsiz, güvensiz ve erkek egemen bir kültüre sahipse, dışarıya dönük toplumsal cinsiyet eşitliği savunuculuğu inandırıcı ve sürdürülebilir olmaz. Aynı şekilde, yalnızca iç işleyişini dönüştüren ama programlarında, kampanyalarında ve politik taleplerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze almayan bir örgüt de toplumsal dönüşüm yaratamaz.

8. Sütun 1: Gençlik Örgütlerinin İç Dönüşümü

8.1. İç Dönüşüm Neden Gerekli?

Gençlik örgütleri çoğu zaman demokratik, katılımcı ve eşitlikçi yapılar olarak tanımlansa da bu örgütlerin içinde de toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri yeniden üretilebilir. Genç kadınlar toplantıların lojistiğini üstlenirken erkekler sözcülük yapabilir. Kadınlar bakım, iletişim, not alma ve duygusal emek rollerine sıkışırken erkekler strateji, temsil ve karar pozisyonlarında yoğunlaşabilir. LGBTİ+ gençler görünür olduklarında hedef hâline gelebilir. Açık kimliğini paylaşmamış LGBTİ+ gençler ise katılım göstermeden önce söz almaktan, sorumluluk üstlenmekten veya karar alma süreçlerine dâhil olmaktan çekinebilir. Genç anneler veya bakım yükü taşıyanlar “aktif olmayan” sayılabilir. Örgütlü deneyimi olmayan genç kadınlar “yeterince politik değil” diye dışarıda bırakılabilir. Anadili Türkçe olmayan, engelli, nöroçeşitli, şehir merkezinden uzakta yaşayan veya fiziksel katılım imkânı bulunmayan gençler örgüt içindeki tartışmalara ve karar alma süreçlerine eşit biçimde katılamayabilir.

Sağlıklı, erişilebilir, şiddetsiz ve sosyalleşmeye imkân tanıyan örgütsel alanlar kurulmadığında genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgütteki varlığı anlamlı katılıma dönüşmez. Şiddetsiz örgüt kültürü, yalnızca açık şiddetin olmadığı bir ortamı ifade etmez, örgüt içindeki güç ilişkilerinin ve gücün nasıl paylaşıldığının sürekli olarak sorgulandığı bir yapıyı ifade eder. Böyle bir kültür, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin konuşabilmesi, var olabilmesi, örgütü etkileyebilmesi ve hem örgütsel hem de bireysel olarak güçlenebilmesi açısından oldukça belirleyici.

Bu nedenle gençlik örgütlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kendini dönüştürmesi için kadın sayısını artırma yeterli değil; örgüt kültürünü, karar alma biçimlerini, emek dağılımını, güvenlik mekanizmalarını, bütçeyi, sahayı, temsili ve savunuculuk önceliklerini yeniden düşünmek gerekir. Bu dönüşüm, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgütsel süreçlerde bulunup bulunmadığına bakmak kadar süreç sonunda ortaya çıkan kararlar ve çıktılar üzerinde gerçek bir etki yaratıp yaratmadığına da bakmayı elzem kılar.

Eylemler

Gençlik örgütleri:

1. Yönetim, koordinasyon, yürütme, denetleme ve temsil organlarında toplumsal cinsiyet dengesini güvence altına almalı. Yönetim Kurulu, Genel Koordinatör, yönetici gibi pozisyonlarda kadınların var olup olmadığına bakmalı. Bu dengeyi yalnızca temsil düzeyinde kavramamalı; üyelikte, görev dağılımında, karar alma süreçlerinde ve çıktılarının belirlenmesinde de izlemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin temsili için kota ve öncelik mekanizmaları geliştirmeli; bu mekanizmaları hiç kimseyi kimliğini açıklamaya zorlamadan uygulamalı.
2. Karar alma süreçlerinde genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı arka planlardan gelen gençlerin sözünü güçlendirecek kolaylaştırıcı yöntemler kullanılmalı. Söz sırası, küçük grup çalışmaları, yazılı ve anonim katkı yöntemleri gibi araçlarla toplantılarda yalnızca en görünür veya en deneyimli kişilerin sözünün belirleyici olmasını önlemeli. Anadili Türkçe olmayan gençler için tercüme, farklı dillerde materyal ve kendi dillerinde söz alma imkânı yaratmalı.
3. Toplantı saatlerini, günlerini, mekânlarını ve formatlarını bakım yükü, ulaşım, güvenlik, sağlık ve erişilebilirlik açısından yeniden planlamalı. Planlama sürecinde katılımcıların ihtiyaçlarını önceden öğrenmeli ve ihtiyaç temelli planlama yapmalı. Fiziksel katılımın mümkün olmadığı durumlarda çevrimiçi, hibrit ve esnek katılım seçenekleri sunmalı. Toplantı ve etkinlik mekânlarının erişilebilir, güvenli ve gençlerin kendilerini rahat hissedebileceği alanlar olmasını sağlamalı.
4. Yeni katılan genç kadınlar için mentorluk ve eşlik mekanizmaları kurmalı. Bu mekanizmaları LGBTİ+ gençleri, örgütsüz gençleri ve yeni örgütlenen gençleri kapsayacak biçimde genişletmeli. Mentorluk ve eşlik süreçlerinde gençlerin örgüte uyum sağlamasını hedeflemekle beraber, onların örgütün gündemini, çalışma biçimlerini ve kararlarını etkileyebilmesini de sağlamalı.
5. Gençlik örgütleri genç kadınların yalnızca iletişim, lojistik, bakım ya da duygusal emek rollerine sıkışmasını önleyecek görev dağılımı ilkeleri geliştirmeli. LGBTİ+ gençlerin, örgüte yeni katılanların ve yeni örgütlenenlerin de destekleyici veya görünmez görevlerle sınırlandırılmasını önlemeli. Görev dağılımında strateji geliştirme, bütçe, karar alma, temsil ve sözcülük gibi alanlara eşit erişimi gözetmeli.
6. Örgütler önemli temsil görevlerinde rotasyon, eş sözcülük, kolektif temsil ve genç kadın önceliği gibi yöntemleri kullanmalı. Bu yöntemleri LGBTİ+ gençlerin ve farklı cinsiyet kimliklerinden gençlerin güvenli katılımını ve temsilini güçlendirecek biçimde geliştirmeli. Dış temsil görevlerinin sürekli olarak aynı kişiler tarafından üstlenilmesini önlemeli.
7. Örgütsüz genç kadınların katılımını kolaylaştırmak için jargon, toplantı kültürü, üyelik şartları ve aidat gibi bariyerleri gözden geçirmeli. Bu değerlendirmeyi örgütsüz gençlerin yanı sıra yeni örgütlenen gençleri ve LGBTİ+ gençleri de kapsayacak biçimde yapmalı. Örgütsüz genç kadınlara ve LGBTİ+ gençlere ulaşmak için yalnızca mevcut üye ağlarını kullanmamalı; genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin bulunduğu farklı alanlarda, topluluklarda ve gruplarda yaygınlaştırma çalışmaları yürütmeli.

8. Örgütler kontenjan bulunan etkinliklerde ve açık çağrılarda başvuru değerlendirmesini tek bir kişinin kararına bırakmamalı. Başvuruları önceden belirlenen, açık ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu kriterler üzerinden birden fazla kişinin katılımıyla değerlendirmeli. Katılımcı gruplarının oluşturulmasında genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı arka planlardan gelen gençlerin katılımını güvence altına alan öncelik ve kota uygulamalarını düşünmeli.
9. Örgüt içindeki toplumsal cinsiyet eşitliği adımlarını izleyen ve değerlendiren bir kurul, komisyon veya çalışma grubu oluşturmalı. Bu mekanizmanın görevini, yetkisini, bileşimini ve örgüt içindeki hesap verme ilişkisini açık biçimde tanımlamalı. Mekanizma bir tek kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgütte bulunup bulunmadığını değil, kararlar ve çıktılar üzerindeki etkilerini de izlemeli.
10. Örgütün üyelerine, gönüllülerine, çalışanlarına ve yöneticilerine yönelik düzenli toplumsal cinsiyet eşitliği, eleştirel erkeklik atölyeleri ve şiddetsiz örgütlenme eğitimleri gerçekleştirmeli. Bu eğitimleri tek seferlik faaliyetlerle sınırlamamalı; bilgilerin ve örgütsel ilkelerin düzenli olarak yenilendiği hatırlatma ve tazeleme çalışmaları yürütmeli.
11. Gençlik örgütleri, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu yazılı dil, söylem ve davranış ilkeleri geliştirmeli. Cinsiyetçi, homofobik, bifobik, transfobik, ırkçı, sağlamcı ve ayrımcı ifadelerin örgütsel alanlarda normalleşmesini önleyecek açık kurallar belirlemeli ve bu kuralları bütün üyeler, çalışanlar, gönüllüler ve katılımcılarla paylaşmalı.
12. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin katılım deneyimlerine ilişkin düzenli geri bildirim toplamalı. Katılım kontrol sorularını belirli aralıklarla yeniden ele almalı; elde edilen sonuçların takibini yapmalı ve bu sonuçlara göre örgütün toplantılarını, görev dağılımını, temsil biçimlerini ve karar alma süreçlerini yeniden düzenlemeli.
13. Anlamlı katılımı yalnızca katılımcı sayılarıyla, göstergelerle ve verilerle ölçmemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin ne kadar söz alabildiğini, gündemi ne ölçüde belirlediğini, hangi kararları etkilediğini, kaynakların kullanımında söz sahibi olup olmadığını ve süreç sonunda ortaya çıkan çıktılarda taleplerinin ne ölçüde yer aldığını izlemeli. Bu izlemenin kim tarafından ve hangi aralıklarla yapılacağını açık biçimde belirlemeli; sonuçları örgüt içinde şeffaf biçimde paylaşmalı.

Katılım Kontrol Soruları

Her örgüt düzenli olarak şu soruları kendine sormalıdır:

1. Karar alan ekipte kimler var?
2. Toplantılarda en çok kim konuşuyor? Konuşma süreleri ve söz alma imkânları farklı gruplar arasında nasıl dağılıyor?
3. Notları kim tutuyor?
4. Görünmez işleri kim yapıyor? İletişim, lojistik, bakım ve duygusal emek görevleri sürekli olarak aynı kişilerin üzerinde mi kalıyor?
5. Siyasi parti, meclis, kamusal görünürlük, demeç verme ve basında konuşma gibi dış temsil görevlerini kimler üstleniyor?

6. Genç anneler, bakım yükü olanlar, çalışan genç kadınlar, engelli gençler ve şehir merkezinden uzakta yaşayanlar bu yapıya katılabiliyor mu?
7. LGBTİ+ gençler açık kimlikleriyle güvenle var olabiliyor mu?
8. Kimliğini açıklamamış LGBTİ+ gençler, kimliklerini paylaşmak zorunda kalmadan söz alabiliyor, sorumluluk üstlenebiliyor ve karar alma süreçlerine katılabiliyor mu?
9. Kürtçe, Arapça ya da başka dillerde katılım ihtiyacı olan gençler için imkân yaratılıyor mu?
10. Fiziksel katılım imkânı bulunmayan gençler için çevrimiçi, hibrit veya esnek katılım seçenekleri sunuluyor mu?
11. Örgüte yeni katılan, yeni örgütlenen veya daha önce örgütlü deneyimi bulunmayan gençler toplantılarda kendilerini rahat hissedebiliyor ve söz alabiliyor mu?
12. Genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler yalnızca toplantılara katılıyor mu, yoksa gündemi, kararları, kaynak kullanımını ve örgütün çıktılarını da etkileyebiliyor mu?
13. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin önerileri süreç sonunda ortaya çıkan politika belgelerine, faaliyetlere, bütçelere ve savunuculuk önceliklerine yansıyor mu?
14. Kontenjan bulunan faaliyetlerde başvuruları kimler değerlendiriyor? Değerlendirme kriterleri önceden belirlenmiş, açık ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu mu?
15. Örgüt içindeki toplumsal cinsiyet eşitliği adımlarını kim izliyor? Bu izlemenin sonuçları nasıl değerlendiriliyor ve örgütsel dönüşüme nasıl yansıyor?
16. Üyeler, gönüllüler, çalışanlar ve yöneticiler toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddetsiz örgütlenme konusunda düzenli eğitim alıyor mu?
17. Örgütün cinsiyetçi, LGBTİ+fobik, ırkçı, sağlamcı ve ayrımcı dil ile davranışları açık biçimde tanımlayan yazılı kuralları var mı?
18. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgüt içindeki gerçek etkisi hangi göstergelerle, kim tarafından ve hangi aralıklarla değerlendiriliyor?

8.2. Hedef 1: Genç Kadınların ve LGBTİ+ Gençlerin Anlamlı Katılımını Güvence Altına Almak

Stratejik Yaklaşım

Anlamlı katılım, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin karar alma süreçlerinde etkili olması anlamına gelir. Bir örgütte genç kadınların sayıca fazla olması, onların örgütün yönünü belirlediği anlamına gelmez. Aynı şekilde LGBTİ+ gençlerin bir örgütte bulunması, onların güvenle söz alabildiği, açık kimlikleriyle var olabildiği veya örgütün kararlarını etkileyebildiği anlamına da gelmez. LGBTİ+ gençler, örgüte katılmadan veya karar alma süreçlerinde söz almadan önce dahi kimliklerinin açığa çıkması, hedef hâline gelmek veya ayrımcılığa uğramak konusunda kaygı yaşayabilir. LGBTİ+ gençlerin katılımı, kimliklerini açıklama zorunluluğu yaratmadan ve açık kimlikleriyle var olmak isteyen gençlerin güvenliğini koruyarak ele alınmalı.

Katılımın anlamlı olması için genç kadınların gündem belirleme, karar alma, kaynak kullanımı, temsil, izleme ve hesap sorma süreçlerinde gerçek etkiye sahip olması gerekir. Anlamlı

katılım, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin süreçte yer almasını ve süreç sonunda ortaya çıkan kararların, politikaların ve çıktıların şekillenmesinde etkili olmasını kapsar. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin süreç boyunca dile getirdikleri taleplerin, ortaya çıkan çıktılarda ne ölçüde yer bulduğu da katılımın niteliğini gösterir. Bu etkinin kim tarafından, hangi araçlarla ve nasıl ölçüleceği açık biçimde belirlenmeli ve genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin deneyimleri ile geri bildirimleri bu değerlendirmenin temelini oluşturmali.

Anlamlı katılım için sağlıklı, erişilebilir, güvenli ve şiddetsiz örgütsel ortamların yanı sıra gençlerin birbirleriyle ilişki kurabildiği ve sosyalleşebildiği alanlar da gerekli. Şiddetsiz örgüt kültürü, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin konuşabilmesi, örgüt içinde var olabilmesi, karar alma süreçlerine katılabilmesi ve gücün örgüt içinde nasıl paylaşıldığını sorgulayabilmesi açısından oldukça önemli. Fiziksel katılımın mümkün olmadığı durumlarda çevrimiçi ve hibrit katılım seçenekleri sunulmalı; farklı dil, bakım, ulaşım, güvenlik, sağlık ve erişilebilirlik ihtiyaçları katılımın bütün aşamalarında gözetilmeli. Bu ihtiyaçların gözetilmesi yalnızca toplantıların planlanmasıyla sınırlı kalmamalı; katılımı mümkün kılacak lojistik, ekonomik, dijital ve iletişimsel destekleri de kapsamalı.

Eylemler

Gençlik örgütleri:

1. Yönetim, koordinasyon, yürütme, denetleme ve temsil organlarında toplumsal cinsiyet dengesini güvence altına almalı. Yönetim Kurulu, Genel Koordinatör, yönetici gibi pozisyonlarda kadınların var olup olmadığına bakmalı. Bu dengeyi yalnızca temsil düzeyinde değil; üyelikte, görev dağılımında, karar alma süreçlerinde ve çıktıların belirlenmesinde de izlemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin temsili için kota ve öncelik mekanizmaları geliştirmeli; bu mekanizmaları hiç kimseyi kimliğini açıklamaya zorlamadan uygulamalı. Kota ve öncelik mekanizmalarında yalnızca sayısal temsili artırıp artırmadığına odaklanmamalı, genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin kararlar üzerindeki gerçek etkisini de düzenli olarak değerlendirmeli.
2. Örgütler karar alma süreçlerinde genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı arka planlardan gelen gençlerin sözünü güçlendirecek kolaylaştırıcı yöntemler kullanmalı. Söz sırası, küçük grup çalışmaları, yazılı ve anonim katkı yöntemleri gibi araçlarla toplantılarda yalnızca en görünür veya en deneyimli kişilerin sözünün belirleyici olmasını önlemeli. Toplantılarda kimlerin söz aldığına yanı sıra farklı katılımcılara ayrılan konuşma sürelerini de gözetmeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin söz almasına öncelik veren kolaylaştırıcı yöntemler geliştirmeli ve bu gençlerin kendilerini rahat hissedebilecekleri katılım alanları açmalı. Anadili Türkçe olmayan gençler için tercüme, farklı dillerde materyal ve kendi dillerinde söz alma imkânı yaratmalı.
3. Toplantı saatlerini, günlerini, mekânlarını ve formatlarını bakım yükü, ulaşım, güvenlik, sağlık ve erişilebilirlik açısından yeniden planlamalı. Planlama sürecinde katılımcıların ihtiyaçlarını önceden öğrenmeli ve ihtiyaç temelli planlama yapmalı. Fiziksel katılımın mümkün olmadığı durumlarda çevrimiçi, hibrit ve esnek katılım seçenekleri sunmalı. Toplantı ve etkinlik mekânlarının erişilebilir, güvenli ve gençlerin kendilerini rahat

hissedebileceği alanlar olmasını sağlamalı. Katılımı mümkün kılmak için ulaşım, yemek, bakım, refakat, güvenli dönüş, internet ve dijital araç desteği gibi lojistik ihtiyaçları belirlemeli ve bu ihtiyaçları karşılayacak kaynakları planlamalı. Toplantıların yanı sıra gençlerin birbirleriyle ilişki kurabileceği ve sosyalleşebileceği erişilebilir alanlar da yaratmalı.

4. Örgütler, yeni katılan genç kadınlar için mentorluk ve eşlik mekanizmaları kurmalı. Bu mekanizmaları LGBTİ+ gençleri, örgütsüz gençleri ve yeni örgütlenen gençleri kapsayacak biçimde genişletmeli. Mentorluk ve eşlik süreçlerinin yalnızca örgüte uyum sağlamaya değil, gençlerin örgütün gündemini, çalışma biçimlerini ve kararlarını etkileyebilmesine hizmet etmesini sağlamalı. Bu mekanizmaların gençleri örgütteki mevcut ilişki ve hiyerarşilere uyum sağlamaya zorlamamasına; soru sorabilecekleri, ihtiyaçlarını ifade edebilecekleri ve örgütsel süreçlere güvenli biçimde katılabilecekleri alanlar açmasına dikkat etmeli.
5. Genç kadınların yalnızca iletişim, lojistik, bakım ya da duygusal emek rollerine sıkışmasını önleyecek görev dağılımı ilkeleri geliştirmeli. LGBTİ+ gençlerin, örgüte yeni katılanların ve yeni örgütlenenlerin de yalnızca destekleyici veya görünmez görevlerle sınırlandırılmasını önlemeli. Görev dağılımında strateji geliştirme, bütçe, karar alma, temsil ve sözcülük gibi alanlara eşit erişimi gözetmeli. Görünür ve görünmez işlerin kimler tarafından yapıldığını düzenli olarak izlemeli ve görevlerin kişiler arasında adil biçimde paylaşılmasını sağlamalı.
6. Önemli temsil görevlerinde rotasyon, eş sözcülük, kolektif temsil ve genç kadın önceliği gibi yöntemleri kullanmalı. Bu yöntemleri LGBTİ+ gençlerin ve farklı cinsiyet kimliklerinden gençlerin güvenli katılımını ve temsilini güçlendirecek biçimde geliştirmeli. Dış temsil görevlerinin sürekli olarak aynı kişiler tarafından üstlenilmesini önlemeli. Temsil görevi üstlenen genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin sadece örgüt adına görünür olmasını değil, temsil ettikleri grupların görüş ve taleplerini karar alanlarına taşıyabilmesini de güvence altına almalı.
7. Gençlik örgütleri örgütsüz genç kadınların katılımını kolaylaştırmak için jargon, toplantı kültürü, üyelik şartları ve aidat gibi bariyerleri gözden geçirmeli. Bu değerlendirmeyi örgütsüz gençlerin yanı sıra yeni örgütlenen gençleri ve LGBTİ+ gençleri de kapsayacak biçimde yapmalı. Örgütsüz genç kadınlara ve LGBTİ+ gençlere ulaşmak için yalnızca mevcut üye ağlarını kullanmamalı; genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin bulunduğu farklı alanlarda, topluluklarda ve gruplarda yaygınlaştırma çalışmaları yürütmeli. Açık çağrılar yalnızca dijital kanallarda veya mevcut örgütlü çevrelerde paylaşmamalı; farklı iletişim araçları, yerel temaslar, informel ağlar ve yüz yüze bilgilendirme yöntemleri kullanmalı. Başvuru ve katılım süreçlerinde kullanılan politik veya kurumsal jargonun yeni katılan gençler için bir dışlanma aracına dönüşmesini önlemeli.
8. Kontenjan bulunan etkinliklerde ve açık çağrılarda başvuru değerlendirmesini tek bir kişinin kararına bırakmamalı. Başvuruları önceden belirlenen, açık ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu kriterler üzerinden birden fazla kişinin katılımıyla değerlendirmeli. Katılımcı gruplarının oluşturulmasında genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı arka planlardan gelen gençlerin katılımını güvence altına alan öncelik ve kota uygulamalarını değerlendirmeli. Değerlendirme kriterlerini mümkün

- olduğunca başvuru sahipleriyle paylaşmalı ve kişilerin kimliklerini veya özel yaşamlarına ilişkin bilgileri açıklamak zorunda kalmadan ihtiyaçlarını ifade edebilecekleri yöntemler geliştirmeli.
9. Örgüt içindeki toplumsal cinsiyet eşitliği adımlarını izleyen ve değerlendiren bir kurul, komisyon veya çalışma grubu oluşturmali. Bu mekanizmanın görevini, yetkisini, bileşimini ve örgüt içindeki hesap verme ilişkisini açık biçimde tanımlamalı. Mekanizmanın bileşiminde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilgi ve deneyim sahibi kişilerin yanı sıra genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin doğrudan söz sahibi olmasını sağlamalı. Mekanizma kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgütte bulunup bulunmadığı kadar, kararlar ve çıktılar üzerindeki etkilerini de izlemeli. İzleme sonuçlarının hangi aralıklarla ele alınacağını ve örgütün ilgili organlarına nasıl aktarılacağını belirlemeli.
 10. Örgütün üyelerine, gönüllülerine, çalışanlarına ve yöneticilerine yönelik düzenli toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddetsiz örgütlenme eğitimleri gerçekleştirmeli. Bu eğitimleri tek seferlik faaliyetlerle sınırlamamalı; bilgilerin ve örgütsel ilkelerin düzenli olarak yenilediği hatırlatma ve tazeleme çalışmaları yürütmeli. Eğitimlerin örgüt içindeki görev, yetki ve güç dağılımını; genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin karşılaştığı katılım engellerini ve örgütsel pratiklerde eşitsizliğin nasıl yeniden üretildiğini tartışmaya açmasını sağlamalı.
 11. Gençlik örgütleri toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu yazılı dil, söylem ve davranış ilkeleri geliştirmeli. Cinsiyetçi, homofobik, bifobik, transfobik, ırkçı, sağlamcı ve ayrımcı ifadelerin örgütsel alanlarda normalleşmesini önleyecek açık kurallar belirlemeli ve bu kuralları bütün üyeler, çalışanlar, gönüllüler ve katılımcılarla paylaşmalı. Ayrımcı ifadeleri ve bunların yerine kullanılabilecek kapsayıcı ifadeleri açıklayan, düzenli olarak gözden geçirilen bir dil rehberi hazırlamalı. Bu rehberin yalnızca yasaklayıcı bir kelime listesi olarak kalmamasını; ayrımcı dilin nasıl işlediğini ve örgüt içindeki katılımı nasıl etkilediğini açıklamasını sağlamalı.
 12. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin katılım deneyimlerine ilişkin düzenli geri bildirim toplamalı. Katılımcıların görüşlerini açık biçimde ifade etmekte zorlanabileceği durumlar için anonim ve güvenli geri bildirim kanalları oluşturmali. Katılım kontrol sorularını belirli aralıklarla yeniden ele almalı; elde edilen sonuçların takibini yapmalı ve bu sonuçlara göre örgütün toplantılarını, görev dağılımını, temsil biçimlerini ve karar alma süreçlerini yeniden düzenlemeli. Geri bildirimlerin kim tarafından değerlendirildiğini ve bu geri bildirimler sonucunda hangi değişikliklerin yapıldığını katılımcılarla paylaşmalı.
 13. Örgütler anlamlı katılımı yalnızca katılımcı sayılarıyla ölçmemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin ne kadar söz alabildiğini, kendilerine ayrılan konuşma sürelerini, gündemi ne ölçüde belirlediğini, hangi kararları etkilediğini, kaynakların kullanımında söz sahibi olup olmadığını ve süreç sonunda ortaya çıkan çıktılarda taleplerinin ne ölçüde yer aldığını izlemeli. Bu izlemenin kim tarafından, hangi araçlarla ve hangi aralıklarla yapılacağını açık biçimde belirlemeli; sonuçları örgüt içinde şeffaf biçimde paylaşmalı. İzleme sonuçlarını yalnızca kayıt altına almakla yetinmemeli, bu sonuçlar doğrultusunda alınan önlemlerin ve yapılan değişikliklerin örgüt içinde gerçek bir dönüşüm yaratıp yaratmadığını da değerlendirmeli.

Katılım Kontrol Soruları

Her örgüt düzenli olarak şu soruları kendine sormalıdır:

1. Karar alan ekipte kimler var?
2. Toplantılarda en çok kim konuşuyor? Konuşma süreleri ve söz alma imkânları farklı gruplar arasında nasıl dağılıyor?
3. Notları kim tutuyor?
4. Görünmez işleri kim yapıyor? İletişim, lojistik, bakım ve duygusal emek görevleri sürekli olarak aynı kişilerin üzerinde mi kalıyor?
5. Siyasi parti, meclis, kamusal görünürlük, demeç verme ve basında konuşma gibi dış temsil görevlerini kimler üstleniyor?
6. Genç anneler, bakım yükü olanlar, çalışan genç kadınlar, engelli gençler ve şehir merkezinden uzakta yaşayanlar bu yapıya katılabiliyor mu?
7. LGBTİ+ gençler açık kimlikleriyle güvenle var olabiliyor mu?
8. Kimliğini açıklamamış LGBTİ+ gençler, kimliklerini paylaşmak zorunda kalmadan söz alabiliyor, sorumluluk üstlenebiliyor ve karar alma süreçlerine katılabiliyor mu?
9. Kürtçe, Arapça ya da başka dillerde katılım ihtiyacı olan gençler için tercüme, farklı dillerde materyal ve kendi dillerinde söz alma imkânı yaratılıyor mu?
10. Fiziksel katılım imkânı bulunmayan gençler için çevrimiçi, hibrit veya esnek katılım seçenekleri sunuluyor mu?
11. Katılım için ihtiyaç duyulan ulaşım, yemek, bakım, refakat, güvenli dönüş, internet ve dijital araç destekleri sağlanıyor mu?
12. Toplantı ve etkinlik mekânları farklı erişilebilirlik ihtiyaçlarına uygun, güvenli ve gençlerin kendilerini rahat hissedebileceği alanlar mı?
13. Gençlerin yalnızca toplantılara katılabildiği değil, birbirleriyle ilişki kurabildiği ve sosyalleşebildiği alanlar da yaratılıyor mu?
14. Örgüte yeni katılan, yeni örgütlenen veya daha önce örgütlü deneyimi bulunmayan gençler toplantılarda kendilerini rahat hissedebiliyor ve söz alabiliyor mu?
15. Genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler yalnızca toplantılara katılıyor mu, yoksa gündemi, kararları, kaynak kullanımını ve örgütün çıktılarını da etkileyebiliyor mu?
16. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin önerileri süreç sonunda ortaya çıkan politika belgelerine, faaliyetlere, bütçelere ve savunuculuk önceliklerine yansıyor mu?
17. Kontenjan bulunan faaliyetlerde başvuruları kimler değerlendiriyor? Değerlendirme kriterleri önceden belirlenmiş, açık ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle uyumlu mu?
18. Açık çağrılar ve katılım duyuruları mevcut örgütlü ağların dışında kalan genç kadınlara ve LGBTİ+ gençlere ulaşabiliyor mu?
19. Örgüt içindeki toplumsal cinsiyet eşitliği adımlarını kim izliyor? Bu mekanizmanın içinde genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler doğrudan söz sahibi olabiliyor mu?
20. İzleme sonuçları nasıl değerlendiriliyor ve örgütsel dönüşüme nasıl yansıyor?
21. Üyeler, gönüllüler, çalışanlar ve yöneticiler toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddetsiz örgütlenme konusunda düzenli eğitim alıyor mu?

22. Örgütün cinsiyetçi, LGBTİ+fobik, ırkçı, sağlamcı ve ayrımcı dil ile davranışları açık biçimde tanımlayan yazılı kuralları ve kapsayıcı dil rehberi var mı?
23. Katılımcılar deneyimleri ve ihtiyaçları hakkında güvenli ve anonim biçimde geri bildirim verebiliyor mu? Bu geri bildirimlerin ardından yapılan değişiklikler katılımcılarla paylaşıyor mu?
24. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgüt içindeki gerçek etkisi hangi göstergelerle, kim tarafından ve hangi aralıklarla değerlendiriliyor?
25. İzleme ve değerlendirme sonucunda alınan önlemler, örgütün karar alma, temsil ve görev dağılımı süreçlerinde gerçek bir dönüşüm yaratıyor mu?

8.3. Hedef 2: Güvenli Alan, Şikâyet ve Hesap Verebilirlik Mekanizmaları Kurmak

Stratejik Yaklaşım

Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin örgütlere güvenebilmesi için gençlik örgütleri iyi niyetli bir atmosfer yaratmakla yetinmemeli. Yazılı, bilinen, erişilebilir ve işleyen mekanizmalar ve politika belgeleri oluşturmalı ve şiddet, taciz, ayrımcılık, mobbing, zorbalık, homofobi, transfobi, ırkçılık, cinsiyetçi dil, çevrimiçi şiddet ve sınır ihlalleri karşısında ne yapacağını belirsiz bırakmamalı. Hangi davranışların şiddet ve taciz kapsamında değerlendirildiğini açıkça tanımlamalı; rıza, sınır, mahremiyet ve güvenlik ilkelerini bütün üyeler, çalışanlar, gönüllüler ve katılımcılarla paylaşmalı.

Etik kurulları bir vaka ortaya çıktığında oluşturup daha sonra dağıtmak yerine sürekli çalışan, erişilebilir ve örgüt içindeki hiyerarşilerden bağımsız yapılar hâline getirmeli. Başvuruları değerlendiren kişilerin toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet, ayrımcılık ve başvuru süreçleri konusunda bilgi ve deneyim sahibi olmasını sağlamalı. Başvurunun alınmasından sonuçlandırılmasına kadar bütün süreci yapılandırmalı; başvuruları yaşadıklarını tekrar tekrar anlatmaya zorlamamalı ve süreç boyunca yalnız bırakmamalı.

Hiç vaka olmamasını başarı göstergesi olarak kabul etmemeli. Başvuru sayısının düşük olmasının şiddet veya ayrımcılık yaşanmadığını göstermeyebileceğini; kişilerin mekanizmaya güvenmemesi, başvuru yollarını bilmemesi veya sonuç alamayacağını düşünmesi nedeniyle sessiz kalabileceğini gözetmeli. Yaptırım mekanizmalarını belirsiz bırakmamalı; yaptırımların yokluğunun vakaların bastırılmasına ve şiddetin kurum kültürüne yerleşmesine yol açabileceğini dikkate almalı. Başvuru süreçlerinde yalnızca cezalandırıcı yöntemlere dayanmamalı; hesap verebilirliği sağlayan onarıcı ve dönüştürücü yöntemler de geliştirmeli.

Eylemler

Gençlik örgütleri:

1. Yazılı bir davranış kuralları belgesi hazırlamalı. Belgede şiddet, cinsel taciz, cinsel şiddet, sözlü şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, mobbing, zorbalık, ayrımcılık, nefret söylemi, çevrimiçi şiddet ve sınır ihlali gibi kavramları açık biçimde tanımlamalı. Hangi davranışların kabul edilmediğini ve bu davranışlar karşısında hangi yolların izleneceğini herkesin anlayabileceği bir dille açıklamalı.
2. Cinsel taciz, şiddet, ayrımcılık, mobbing ve zorbalık karşısında başvuru mekanizması oluşturmali. Başvuru mekanizmasını çalışanlar ve üyelerin yanında gönüllüler, etkinlik katılımcıları, hizmet alanlar ve örgütle geçici ilişki kuran kişiler için de erişilebilir hâle getirmeli.
3. Başvuru mekanizmasının gizlilik, güvenlik, ikincil mağduriyetin önlenmesi ve başvuranın beyanının esas alınması ilkelerine dayanmasını sağlamalı. Başvurayı yaşadıklarını kanıtlamaya, ayrıntıları tekrar tekrar anlatmaya veya hakkında başvuru yapılan kişiyle yüzleşmeye zorlamamalı. Başvuranın süreç boyunca bilgilendirilmesini ve ihtiyaç duyduğu hukuki, psikolojik veya sosyal desteğe ulaşmasını sağlamalı.
4. Başvuru süreçlerinde kişisel verilerin korunmasını güvence altına almalı. Başvuruya ilişkin bilgilere kimlerin erişebileceğini, bilgilerin nerede ve ne kadar süreyle saklanacağını, hangi koşullarda paylaşılabileceğini ve süreç tamamlandığında nasıl imha edileceğini açıkça belirlemeli. Başvuranın açık onayı olmadan kişisel bilgileri örgüt içinde veya dışında paylaşmamalı.
5. Etkinliklerde güvenli alan sorumluları belirlemeli. Güvenli alan sorumlularını isim olarak duyurmakla yetinmemeli; bu kişilerin görevlerini, yetkilerini ve müdahale sınırlarını açıkça tanımlamalı. Güvenli alan sorumlularının toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet türleri, rıza, sınır, kriz yönetimi ve başvuru alma konusunda eğitim almasını sağlamalı.
6. Kolay, anonim ve erişilebilir iletişim kanalları oluşturmali. Yüz yüze başvurunun yanı sıra e-posta, çevrimiçi form, telefon veya güvenli dijital iletişim kanalları sunmalı. Başvuru kanallarını engelli kişilerin, anadili Türkçe olmayanların ve dijital araçlara erişimi sınırlı olanların kullanabileceği biçimde düzenlemeli. Başvurunun anonim yapılabildiği durumlarda sürecin nasıl ilerleyeceğini ayrıca açıklamalı.
7. Başvuruların nasıl alınacağını, kim tarafından değerlendirileceğini, hangi aşamalardan geçeceğini, ne kadar sürede sonuçlandırılacağını ve hangi yaptırımların uygulanabileceğini açıkça tanımlamalı. İlk bildirimin güvenli alan sorumlusuna yapıldığı durumlarda başvurunun etik kurula nasıl aktarılacağını belirlemeli. Başvuranın anlatısını kendi onayı olmadan değiştirmemeli ve başvuruyu aynı anlatıyı farklı kişilere tekrar tekrar aktarmak zorunda bırakmamalı.
8. Başvuruları değerlendiren etik kurul veya komisyonu örgüt içindeki hiyerarşilerden bağımsız biçimde kurmalı. Kurulun en az üç kişiden oluşmasını, üyelerinden en az birinin toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet alanında bilgi ve deneyim sahibi olmasını sağlamalı. Kurulun bileşiminde genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin sözünü ve temsilini güçlendirmeli; erkek egemen örgütsel yapıyı kurulun içinde yeniden

- üretmemeli. İhtiyaç hâlinde örgüt dışından bağımsız uzmanları sürece dâhil etmeli. Kurul üyelerini belirli aralıklarla değiştirmeli ancak bu değişimin kurumsal hafızayı ortadan kaldırmasını önleyecek bir aktarım sistemi kurmalı.
9. Başvuru yapıldıktan sonra süreci başlatmalı, belirlenen aşamalar doğrultusunda yürütmeli ve sonuçlandırmalı. Başvuruları yanıtsız, süresiz veya belirsiz biçimde bekletmemeli. Süreç boyunca başvurana hangi aşamada olduğunu bildirmeli. Alınan kararı, gerekçesini ve uygulanacak yaptırımları başvuranın güvenliğini ve kişisel verileri koruyarak ilgili taraflara açıklamalı.
 10. Uygulanabilecek yaptırımları önceden tanımlamalı. Uyarı, görevden çekme, etkinlikten uzaklaştırma, üyeliğin askıya alınması veya sonlandırılması gibi yaptırımların hangi durumlarda gündeme geleceğini belirtmeli. Yaptırımları kişilerin örgüt içindeki konumuna, tanınırlığına, kıdemine veya ilişkilerine göre değiştirmemeli.
 11. Şikâyet mekanizmalarını kâğıt üzerinde bırakmamalı; düzenli olarak duyurmalı, test etmeli ve güncellemeli. Yeni üyeler, çalışanlar, gönüllüler ve etkinlik katılımcılarıyla başvuru yollarını paylaşmalı. Mekanizmanın kolay bulunup bulunmadığını, güven verip vermediğini ve başvuruları sonuçlandırıp sonuçlandıramadığını belirli aralıklarla değerlendirmeli.
 12. Şiddet, taciz, mobbing, zorbalık, rıza, sınır ihlalleri ve çevrimiçi şiddet hakkında düzenli eğitimler ve atölyeler gerçekleştirmeli. Bu eğitimleri tek seferlik bilgilendirme faaliyetleriyle sınırlamamalı. Üyelerin, çalışanların, gönüllülerin, yöneticilerin ve güvenli alan sorumlularının bilgilerini belirli aralıklarla yenilemeli. Başvuru mekanizmasının işleyişini örnek vakalar ve uygulamalar üzerinden test etmeli.
 13. Kurumsal kapasitesi doğrultusunda cinsel şiddeti önleme birimi, güvenli başvuru noktası veya uzmanlaşmış bir sorumluluk alanı oluşturmalı. Örgüt içinde böyle bir yapı kuramıyorsa kadın örgütleri, LGBTİ+ örgütleri, barolar, psikososyal destek kuruluşları ve cinsel şiddet alanında çalışan uzmanlarla yönlendirme ve destek ilişkileri kurmalı. Başvuranın hangi kurum ve kişilerden destek alabileceğini önceden belirlemeli.
 14. Yalnızca cezalandırıcı süreçlere dayanmamalı; şiddetin ve ayrımcılığın örgüt içinde yeniden üretilmesini önleyecek onarıcı ve dönüştürücü mekanizmalar da geliştirmeli. Bu mekanizmaları başvuruları affetmeye, uzlaşmaya, arabuluculuğa veya hakkında başvuru yapılan kişiyle yüzleşmeye zorlayan yöntemlere dönüştürmemeli. Onarıcı süreçleri başvuranın güvenliği, ihtiyaçları ve açık onayı doğrultusunda yürütmeli.
 15. Faili koruyan, “örgüt zarar görmesin” diye şiddeti görünmezleştiren ya da başvuruları yalnızlaştıran pratiklere karşı net tutum almalı. Hakkında başvuru yapılan kişinin örgüt içindeki konumu, tanınırlığı veya emeği nedeniyle süreci ertelememeli, hafifletmemeli veya kapatmamalı. Örgütün itibarını başvuranın güvenliğinin önüne koymamalı.
 16. Başvuruların sayısını, konusunu, sonuçlanma süresini ve alınan önlemleri kişisel verileri anonimleştirerek düzenli biçimde izlemeli. Yalnızca kaç başvuru alındığına bakmamalı; mekanizmanın erişilebilirliğini, bağımsızlığını, tarafsızlığını ve işe yarayıp yaramadığını da değerlendirmeli. Bu değerlendirmelerin ardından politika belgelerini, başvuru yollarını ve yaptırım süreçlerini güncellemeli.
 17. Başvurulara ve hakkında başvuru yapılan kişilere ilişkin bilgileri gençlik örgütleri arasında kontrolsüz listeler hâlinde paylaşmamalı. Örgütler arası bilgi paylaşımını yalnızca ciddi ve devam eden bir güvenlik riskinin bulunduğu durumlarda; kişisel

verilerin korunması, başvuranın güvenliği, açık onay, gereklilik ve ölçülülük ilkeleri doğrultusunda değerlendirmeli. Dedikoduya, doğrulanmamış bilgiye veya sonuçlandırılmamış süreçlere dayalı paylaşımlardan kaçınılmalı.

Davranış Kuralları Belgesinde Yer Alması Gereken Başlıklar

1. Ayrımcılık yasağı
2. Cinsel taciz ve cinsel şiddet yasağı
3. Fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sözlü şiddetin tanımları
4. Homofobik, bifobik, transfobik, ırkçı, sağlamcı ve cinsiyetçi dil yasağı
5. Mobbing ve zorbalık yasağı
6. Rıza ve sınır ilkeleri
7. Dijital güvenlik ve çevrimiçi şiddet
8. Mahremiyet ve veri güvenliği
9. Etkinliklerde güvenli alan ilkeleri
10. Güvenli alan sorumlularının görev ve yetkileri
11. Başvuru yolları ve iletişim kanalları
12. Başvurunun alınması, değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması
13. Yaptırım, onarıcı ve dönüştürücü süreçler
14. Destek ve yönlendirme mekanizmaları
15. İzleme, test etme ve güncelleme yöntemi

8.4. Hedef 3: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Stratejik Planlama ve Bütçeye Yerleştirmek

Stratejik Yaklaşım

Gençlik örgütleri, toplumsal cinsiyet eşitliğini bir proje başlığı ya da etkinlik teması olarak görmemeli. Toplumsal cinsiyet eşitliğini stratejik planlara, yıllık programlara, bütçelere, izleme sistemlerine, insan kaynağı politikalarına ve kurum içindeki bütün politika belgelerine yerleştirmeli. Eşitlik hedeflerini örgütün dönemsel faaliyetleriyle sınırlamamalı; karar alma, üyelik, gönüllülük, istihdam, temsil, iletişim, satın alma, kaynak dağılımı ve iş birlikleri dâhil olmak üzere örgütün bütün çalışma alanlarına yaymalı.

Toplumsal cinsiyet eşitliği için gerekli bakım, saha planlamaları, erişilebilirlik, güvenlik, çeviri, refakat ve psikososyal destek giderlerini ek maliyet olarak görmemeli. Bu giderleri katılımın temel koşulları arasında değerlendirmeli ve bütçeyi hazırlarken baştan planlamalı. Toplumsal cinsiyet eşitliği için ayrılan kaynağın yalnızca bütçede bulunup bulunmadığına değil, bu kaynağın ne kadarının, nasıl ve kimlerin ihtiyaçları için kullanıldığına da bakmalı.

Toplumsal cinsiyet eşitliği sorumluluğunu yalnızca bir odak kişiye veya genç bir kadına yüklememeli. Bu sorumluluğu örgütün yönetiminden finans birimine, program ekiplerinden iletişim ve teknik ekiplere kadar bütün yapıya yaymalı. Toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerinin

uygulanmasını düzenli olarak izlemeli; politika belgelerinde yapılan değişikliklerin örgütün çalışma biçiminde gerçek bir dönüşüm yaratıp yaratmadığını değerlendirmeli.

Eylemler

Gençlik örgütleri:

1. Stratejik planlarında açık, ölçülebilir ve izlenebilir toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine yer vermeli. Bu hedefleri yalnızca genç kadınların sayısal temsiline dayandırmamalı; genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin ve farklı eşitsizliklerle karşılaşan gençlerin karar alma süreçleri, kaynaklar, temsil ve örgütsel güvenlik üzerindeki etkisini de kapsamalı. Stratejik planlarında dezavantajlı bölgelerde yaşayan, örgütsüz, engelli, göçmen, mülteci, etnik ve inanç azınlıklarından, bakım yükü taşıyan, çalışan ve ne eğitimde ne istihdamda olan gençleri önceliklendirmeli.
2. Yıllık faaliyet planlarını toplumsal cinsiyet açısından değerlendirmeli. Bu değerlendirmeyi yalnızca faaliyet başladıktan sonra yapmamalı; açık çağrılara, başvuru formlarına, katılımcı seçimlerine, etkinlik mekânlarına, tarihlere, saatlere, kullanılan dile, iletişim materyallerine ve çıktıların yaygınlaştırılmasına da yansıtmalı. Her faaliyetin kimlere ulaştığını, kimleri dışarıda bırakabileceğini ve hangi desteklere ihtiyaç duyulduğunu önceden değerlendirmeli.
3. Bütçelerinde bakım, erişilebilirlik, güvenli ulaşım, çeviri, çocuk bakım desteği, psikososyal destek ve güvenli alan önlemleri için kaynak ayırmalı. Yaşlı, hasta ve engelli bakımı, refakatçi veya bakıcı desteği, işaret dili tercümesi, erişilebilir mekân, yemek ve özel beslenme ihtiyaçları, konaklama, güvenli dönüş, internet ve dijital araç desteği gibi ihtiyaçları bakım ve erişilebilirlik bütçesine dâhil etmeli. Bu desteklere ayrılan bütçenin yeterliliğini ve ne kadarının kullanıldığını düzenli olarak izlemeli.
4. Her proje tasarımında toplumsal cinsiyet etki analizi yapmalı. Analizi yalnızca proje başında hazırlanan bir belge olarak bırakmamalı; uygulama sürecinde ve proje sonunda yeniden ele almalı. Projenin genç kadınlar, LGBTİ+ gençler ve farklı eşitsizliklerle karşılaşan gruplar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmeli. Proje çıktılarının bu grupların taleplerini ne ölçüde yansıttığını ve başlangıçta belirlenen eşitlik hedeflerine ne ölçüde ulaştığını incelemeli.
5. İzleme göstergelerini hem katılımcı sayısına hem katılımın niteliğine göre belirlemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin ne kadar söz alabildiğini, konuşma sürelerini, gündemi ve kararları ne ölçüde etkilediğini, kaynakların kullanımında söz sahibi olup olmadığını ve üretilen çıktılarda taleplerinin ne ölçüde yer aldığını izlemeli. Göstergeleri belirlerken yapılan çalışmaların niteliğini, verimliliğini, sürdürülebilirliğini, güvenliğini ve kişisel verilerin gizliliğini de gözetmeli.
6. Toplumsal cinsiyet eşitliği için örgüt içinde sorumluluk taşıyan bir odak kişi ya da ekip belirlemeli ancak bu sorumluluğu tek bir genç kadının omzuna yüklememeli. Odak kişi veya ekibin görevini, yetkisini, kullanabileceği kaynakları ve hangi organlara hesap vereceğini açıkça tanımlamalı. Toplumsal cinsiyet eşitliği sorumluluğunu yönetim, finans, program, iletişim, insan kaynakları ve teknik ekipler dâhil olmak üzere örgütün geneline yaymalı.

7. Toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını tüzük, iç yönetmelik, çalışma ilkeleri, etik ilkeler, insan kaynakları, gönüllülük, satın alma, iletişim, güvenli alan ve şikâyet mekanizmaları dâhil olmak üzere bütün kurum içi politikalara yerleştirmeli. Bu ilkeleri üye kabulü, üyelikten çıkarma, kurul seçimleri ve örgüt içi karar alma süreçlerinde açık ve bağlayıcı hâle getirmeli.
8. Toplumsal cinsiyet eşitliği için ayrılan kaynakları bütçede ayrı ve izlenebilir kalemler hâlinde göstermeli. Bakım, erişilebilirlik ve güvenlik giderlerinin proje bütçelerinde ilk vazgeçilen kalemlere dönüşmesini önlemeli. Bütçe gerçekleştirmelerini izlerken yalnızca harcamanın yapılıp yapılmadığına değil, sağlanan desteğin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığına da bakmalı.
9. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları ve uygulamaları hakkında üyelerden, gönüllülerden, çalışanlardan, etkinlik katılımcılarından ve dış paydaşlardan düzenli geri bildirim almalı. Bu geri bildirimleri faaliyet raporlarına ve değerlendirme süreçlerine dâhil etmeli. Gelen geri bildirimler sonucunda hangi politika ve uygulamaların değiştirildiğini örgüt içinde şeffaf biçimde paylaşmalı.
10. Bütün etkinlikler ve işbirlikleri için toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, güvenli alan, rıza ve sınır ilkelerini içeren bir taahhüt veya sözleşme hazırlamalı. Bu metni çalışanlar, gönüllüler, üyeler, katılımcılar, kolaylaştırıcılar, hizmet sağlayıcılar ve iş birliği yapılan kurumlarla paylaşmalı. Taahhüdün ihlal edilmesi durumunda hangi sürecin işleyeceğini açıkça belirtmeli.
11. Fon veren kuruluşlarla yürüttüğü görüşmelerde bakım, erişilebilirlik, güvenli ulaşım, çeviri, refakat, güvenli alan ve psikososyal destek giderlerinin proje bütçelerinde uygun maliyetler olarak kabul edilmesini savunmalı. Fon veren kuruluşlara yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı ve bütçeleme ilkeleri geliştirmeli; bu ilkeleri proje çağrıları ve bütçe kuralları hakkında yürüttüğü savunuculuk çalışmalarına dâhil etmeli.
12. Etkinliklerde yalnızca kimlerin konuştuğunu değil, kişilere ayrılan konuşma sürelerini ve sözün gruplar arasında nasıl dağıldığını da izlemeli. Tartışmanın doğrudan öznesi olmayan kişilerin genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin söz alanını kaplayıp kaplamadığını değerlendirmeli. Kolaylaştırma yöntemlerini, tartışmanın doğrudan öznelere deneyim ve taleplerine öncelik verecek biçimde düzenlemeli.
13. Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle revize edilen politika belgelerinin yalnızca sayısını kaydetmemeli. Bu revizyonların karar alma süreçleri, görev dağılımı, bütçe kullanımı, temsil, güvenli alan ve katılım üzerinde nasıl bir değişim yarattığını da izlemeli. İşlevini yitiren veya uygulanmayan politika belgelerini yeniden ele almalı.
14. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin izleme verilerini toplarken kişisel verilerin güvenliğini ve gizliliğini korumalı. LGBTİ+ gençlere ilişkin verileri gönüllü öz beyana dayalı olarak toplamalı ve hiç kimseyi kimliğini açıklamaya zorlamamalı. Küçük katılımcı gruplarında kişilerin kimliğinin dolaylı olarak anlaşılmasına yol açabilecek verileri yayımlamamalı.
15. Nefret söylemi, ayrımcı dil ve çevrimiçi şiddete ilişkin göstergeler geliştirmeli. Nefret söylemini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmemeli. Cinsiyetçi, homofobik, bifobik, transfobik, ırkçı ve sağlamcı söylemler karşısında hangi önlemlerin alındığını, başvuruların nasıl ele alındığını ve alınan önlemlerin tekrarları önleyip önlemediğini izlemeli.

Stratejik Plan ve Proje Yazımları İçin Örnek Göstergeler

1. Yönetim, genel koordinasyon, finans, denetim ve teknik görevlerde yer alan genç kadınların oranı
2. Üyeler, gönüllüler ve bireysel katılımcılar arasındaki genç kadınların oranı
3. LGBTİ+ gençlerin güvenli katılımına yönelik mekanizmaların varlığı, erişilebilirliği ve işleyişi
4. LGBTİ+ gençlerin karar alma, temsil ve program geliştirme süreçlerine katılımı
5. Toplumsal cinsiyet eşitliği için ayrılan bütçe tutarı ve toplam bütçe içindeki oranı
6. Toplumsal cinsiyet eşitliği için ayrılan bütçenin gerçekleştirme oranı
7. Bakım ve erişilebilirlik desteklerine ayrılan bütçe tutarı ve kullanım oranı
8. Güvenli alan veya şikâyet mekanizması bulunan etkinliklerin oranı
9. Şikâyet mekanizmalarının erişilebilirliği, bağımsızlığı, tarafsızlığı, sonuçlandırma süresi ve işlevi
10. Bakım, çocuk bakımı, refakatçi, ulaşım, yemek, konaklama veya dijital erişim desteği sağlanan etkinliklerin sayısı
11. Katılımcıların güvenlik, kapsayıcılık ve aidiyet algısı
12. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin toplantılardaki konuşma süreleri ve söz alma oranı
13. Tartışmanın doğrudan öznesi olan kişilerin karar alma ve gündem belirleme süreçlerindeki etkisi
14. Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle revize edilen politika belgelerinin sayısı
15. Revize edilen politika belgelerinin örgütsel uygulamalarda yarattığı değişim
16. Yurt içinde veya yurt dışında gerçekleştirilen saha ziyaretlerine, toplantılara ve temsillere katılanların toplumsal cinsiyet dağılımı
17. Basında ve kamusal alanda genç kadınların ve gönüllü olarak açık kimliğini paylaşan LGBTİ+ gençlerin temsil oranı
18. Teknik, finansal ve stratejik görevlerde yer alan genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin oranı
19. İç ve dış paydaşlardan alınan toplumsal cinsiyet eşitliği geri bildirimlerinin sayısı ve bu geri bildirimler sonucunda yapılan değişiklikler
20. Kırsal bölgelerde yaşayan ve farklı eşitsizliklerle karşılaşan gençlere ayrılan program ve bütçe oranı
21. Toplumsal cinsiyet eşitliği taahhüdü veya sözleşmesi kullanılan etkinliklerin oranı
22. Toplumsal cinsiyet etki analizi yapılan proje ve faaliyetlerin oranı
23. Nefret söylemi, ayrımcı dil ve çevrimiçi şiddet karşısında işlenen mekanizmaların sayısı ve sonuçları
24. Üyeler, gönüllüler, çalışanlar ve yöneticiler için düzenlenen toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin sayısı ve bu eğitimlerin örgütsel uygulamalara etkisi

8.5. Hedef 4: Bakım Dostu ve Erişilebilir Örgütlenme Kültürü Kurmak

Stratejik Yaklaşım

Gençlik örgütleri, örgütlü alanlarda, sivil toplumda ve iş yaşamında “aktifliği” sürekli erişilebilir olma, gece toplantılarına katılabilme, şehirler arasında hareket edebilme, ücretsiz emek verebilme ve hızlı yanıt verme kapasitesiyle ölçmemeli. Bu anlayışın bakım yükü taşıyanları, çalışan genç kadınları, genç anneleri, yoksul gençleri, engelli gençleri, LGBTİ+ gençleri, küçük şehirlerde ya da çeperlerde yaşayanları dışarıda bıraktığını görmeli.

Aktiflik ve bağlılık ölçütlerini farklı yaşam koşullarını, bakım sorumluluklarını, çalışma düzenlerini, sağlık ihtiyaçlarını ve ekonomik imkânları gözetererek yeniden belirlemeli. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin bakım, duygusal destek, iletişim ve ilişki kurma gibi görünmeyen emeklerini doğal ve sınırsız bir kaynak olarak görmemeli. Bu emekleri görünür kılmalı, değerini tanımalı ve örgüt içinde adil biçimde paylaşmalı.

Bakım dostu örgütlenmeyi toplumsal cinsiyet eşitliğinin merkezine almalı. Bakım sorumluluklarını kişilerin kendi başına çözmesi gereken özel meseleler olarak değerlendirmemeli. Örgütün toplantılarını, etkinliklerini, görev dağılımını, gönüllülük ilişkilerini ve çalışma temposunu bakım sorumluluklarını gözetererek düzenlemeli.

Eylemler

Gençlik örgütleri:

1. Toplantı ve etkinlik saatlerini, tarihlerini, sürelerini ve mekânlarını bakım yükü, çalışma koşulları, ulaşım, güvenlik ve sağlık ihtiyaçlarını gözetererek belirlemeli. Gece geç saatlerde sona eren, süresi belirsiz veya katılımcıların güvenli dönüşünü zorlaştıran programlardan kaçınmalı. Etkinlik mekânlarını güvenli ve erişilebilir güzergâhlara yakın yerlerden seçmeli.
2. Çocuk bakım desteği, yaşlı ve hasta bakım desteği, refakatçi veya bakıcı desteği, evcil hayvan bakım desteği, ulaşım desteği, yemek desteği ve güvenli dönüş imkânı sağlamalı. Sunulan desteğin yalnızca kâğıt üzerinde kalmamasına ve katılımcıların gerçek ihtiyaçlarını karşılamasına dikkat etmeli.
3. Uzun ve süresi belirsiz toplantılar yerine erişilebilir, planlı, esnek ve verimli toplantı yöntemleri geliştirmeli. Toplantıların başlangıç ve bitiş saatlerini ve gündemini önceden paylaşmalı, yeterli sayıda mola vermeli. Fiziksel katılımın mümkün olmadığı durumlarda çevrimiçi veya hibrit katılım seçeneği sunmalı.
4. Gönüllülük ve aktivizm emeğini sınırsız ve ücretsiz emek varsayımı üzerine kurmamalı. Gönüllülerden beklenen işleri, sorumlulukları, çalışma sürelerini ve emeğin sınırlarını önceden açıklamalı. Gönüllülük sözleşmesi hazırlamalı; görev sırasında ortaya çıkabilecek risklere karşı gönüllü sigortası ve gerekli koruyucu önlemleri sağlamalı. Yol, yemek ve iletişim gibi görev giderlerini gönüllülerin üzerinde bırakmamalı.

5. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin duygusal, zihinsel, sosyal ve fiziksel emek yükünü görünür ve değerli kılmalı. Duygusal destek verme, çatışmaları yatıştırma, ekip içi iletişimi sürdürme, bakım verme, not tutma ve ortamı düzenleme gibi görünmeyen işleri yalnızca genç kadınlara yüklememeli. Bu görevleri ekip içinde adil ve dönüşümlü biçimde paylaşmalı.
6. Tükenmişliği yalnızca bireysel bir sorun olarak ele almamalı; örgütün çalışma biçimi, temposu ve görev dağılımıyla birlikte değerlendirmeli. İş yükünü düzenli olarak gözden geçirmeli, dinlenme ve izin hakkını korumalı, mesai dışı iletişim sınırlarını belirlemeli ve sürekli erişilebilir olma beklentisini ortadan kaldırmalı.
7. Engelli gençler ve onlara refakat eden kişiler için fiziksel, dijital ve iletişimsel erişilebilirlik sağlamalı. Etkinlik mekânlarını giriş, asansör, tuvalet, oturma düzeni, dinlenme alanı ve acil çıkışlar bakımından değerlendirmeli. İhtiyaç hâlinde işaret dili tercümesi, erişilebilir materyal, sesli betimleme, refakatçi ve uzman desteği sunmalı.
8. Her etkinlik öncesinde katılımcıların bakım, sağlık, beslenme, ulaşım, refakat ve erişilebilirlik ihtiyaçlarını ayrı ayrı değerlendirmeli. Katılımcıların ihtiyaçlarını güvenli ve gönüllü biçimde iletebileceği bir kanal oluşturmalı. Gerekli koşulları sağlayamadığında sorumluluğu katılımcılara yüklememeli; etkinliğin tarihini, süresini, formatını veya mekânını yeniden düzenlemeli.

Bakım Ekseninde Etkinlik Planlama Kontrol Listesi

1. Etkinliğin saati, tarihi, süresi ve mekânı güvenli ve erişilebilir ulaşımı mümkün kılıyor mu?
2. Çocuk, yaşlı, hasta veya evcil hayvan bakım ihtiyacı olanlar için çözüm üretildi mi?
3. Refakatçi veya bakıcı desteğine ihtiyaç duyan katılımcılar için gerekli destek sağlandı mı?
4. Etkinlik mekânı engelli katılımcıların ve refakatçilerinin erişimine uygun mu?
5. Ulaşım desteği sağlanıyor mu? Sağlanan destek katılımcıların gerçek ulaşım ihtiyacını karşılıyor mu?
6. Yemek, özel diyet, alerji, kronik hastalık ve farklı beslenme ihtiyaçları gözetildi mi?
7. Katılımcıların gece dönüşü için güvenli ve uygulanabilir bir plan yapıldı mı?
8. Fiziksel katılımın mümkün olmadığı durumlarda çevrimiçi veya hibrit katılım seçeneği sunuluyor mu?
9. Toplantı veya etkinliğin başlangıç ve bitiş saatleri, gündemi ve mola düzeni önceden paylaşıldı mı?
10. Etkinlikte duygusal veya fiziksel olarak zorlayıcı konular için destek mekanizması var mı?
11. İhtiyaç hâlinde ulaşılabilecek bir uzman veya sağlık çalışanı belirlendi mi?
12. En yakın hastane, sağlık merkezi ve eczane bilgileri belirlendi mi?
13. Mekân acil durumlara hazır mı? İlk yardım, tahliye ve güvenli çıkış planları oluşturuldu mu?
14. Katılımcıların bakım, sağlık ve erişilebilirlik ihtiyaçlarını güvenli ve gönüllü biçimde iletebileceği bir kanal oluşturuldu mu?

9. Sütun 2: Gençlik Çalışmaları ve Savunuculukta Toplumsal Cinsiyetin Anaakımlaştırılması

9.1. Anaakımlaştırma Nedir, Ne Değildir?

Toplumsal cinsiyetin anaakımlaştırılmasından her faaliyete bir kadın oturumu eklemeyi, uygulanmayan ve atıl kalmış politika belgeleri yazmayı ya da her raporda kadınlar ve dezavantajlı gruplar ifadesini kullanmayı anlamıyoruz. Anaakımlaştırma, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin program tasarımından bütçeye, katılımcı seçiminden iletişime, savunuculuk hedeflerinden izleme göstergelerine kadar bütün süreçlere yerleşmesidir. Bir gençlik çalışması toplumsal cinsiyet açısından anaakımlaştırılmışsa şu soruların yanıtını verebilir:

1. Bu program farklı genç gruplarını nasıl etkiliyor?
2. Genç kadınlar, LGBTİ+ gençler, göçmen gençler, etnik azınlıklardan gençler, engelli gençler ve örgütsüz gençler bu programa gerçekten erişebiliyor mu?
3. Programın dili, mekânı, saati, yöntemi ve beklentisi kimleri dışarıda bırakıyor?
4. Program genç kadınların yalnızca katılımını mı artırıyor, yoksa karar alma gücünü de artırıyor mu?
5. Program erkeklik normlarını sorguluyor mu?
6. Program güvenlik ve bakım ihtiyaçlarını hesaba katıyor mu?
7. Program yerel eşitsizlikleri görüyor mu?

9.2. Hedef 1: Her Programı Kesişimsel Toplumsal Cinsiyet Analiziyle Tasarlamak

Stratejik Yaklaşım

Gençlik örgütleri ve kurumlar, kesişimselliği farklı kimliklerden katılımcıları aynı programa davet etmekle sınırlamamalı ve programın kimlere ulaştığını, kimleri dışarıda bıraktığını ve farklı eşitsizliklerin katılımı nasıl etkilediğini tasarım aşamasından değerlendirmeye kadar izlemeli. Gençlerden hassas kimliklerini ya da travmatik deneyimlerini açıklamalarını beklememeli; programın ürettiği erişim, güvenlik ve katılım engellerine odaklanmalı. Bununla beraber kesişimsel analizi program başlamadan önce tamamlanan bir işlem olarak bırakmayıp program sırasında ortaya çıkan ihtiyaçları izlemeli, yöntemi ve destekleri bu ihtiyaçlara göre değiştirmeli. Son kertede katılımcıların faaliyetlere erişimini ve kararlarla çıktılar üzerindeki etkisini birlikte değerlendirmeli.

Gençlik örgütleri ve kurumlar:

1. Program öncesinde hedef grubun toplumsal cinsiyet, yaş, sınıf, etnisite, dil, kültür, inanç, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi, engellilik, nöroçeşitlilik, göçmenlik ve mültecilik durumu, bakım sorumluluğu, çalışma ve eğitim durumu, ekonomik koşullar, aile ve hane koşulları, ruhsal ve fiziksel iyilik hâli ile yaşanan yer bakımından karşılaşılabileceği eşitsizlikleri analiz etmeli.
2. Analizi toplumsal cinsiyet eşitliği ve kesişimsellik alanında deneyimli kişilerin katılımıyla yürütmeli. İlgili gençlik, kadın, LGBTİ+, engelli, göçmen ve hak örgütlerinin bilgisinden yararlanmalı.
3. Program çağrılarını üniversite öğrencileri, hâlihazırda örgütlü gençler, dijital araçlara erişebilenler veya kent merkezinde yaşayanlarla sınırlamamalı. NEET genç kadınlara, çalışanlara, genç annelere, bakım verenlere, engelli ve nöroçeşitli gençlere, LGBTİ+ gençlere, göçmen ve mülteci gençlere, etnik ve inanç azınlıklarından gençlere, örgütsüz ve yeni örgütlenen gençlere ve merkez dışındaki yerleşimlerde yaşayanlara ulaşacak yöntemler geliştirmeli.
4. Dijital başvuruya alternatif olarak telefonla, yüz yüze, sesli veya kolaylaştırıcı desteğiyle başvuru imkânı sunmalı. Okuryazarlık, dil, öğrenme farklılıkları ve dijital erişim koşullarını göznetmeli.
5. Programın dilini, içeriğini ve materyallerini hedef grubun anlayabileceği ve kullanabileceği biçimde hazırlamalı. Akademik kavramları tümüyle terk etmemeli; kavramları açıklamalı, sade dil ve farklı öğrenme araçlarıyla desteklemeli. Gerektiğinde tercüme, işaret dili ve erişilebilir iletişim yöntemleri sunmalı.
6. Katılımın yol, yemek, konaklama, bakım, refakat, internet, cihaz, zaman veya gelir kaybı gibi görünür ve gizli maliyetlerini belirlemeli. Bu maliyetleri azaltacak destekleri program başlamadan planlamalı.
7. Katılımcıların hassas kimliklerini veya travmatik deneyimlerini açıklamak zorunda kalmadan ihtiyaçlarını iletebileceği güvenli ve gönüllü kanallar kurmalı. Toplanan

bilgilerin neden istendiğini, kimler tarafından görülebileceğini ve nasıl korunacağını açıklamalı.

8. Program süresince düzenli geri bildirim almalı. Ortaya çıkan ihtiyaçlara göre yöntemi, içeriği, takvimi ve destekleri değiştirmeli.
9. Program sonunda katılımcı çeşitliliğinin yanında farklı grupların güvenli ve anlamlı katılımını, kararlar üzerindeki etkisini ve taleplerinin çıktılarına yansımalarını değerlendirmeli.
10. Benzer programların iyi ve sorunlu uygulamalarını kesişimsellik açısından incelemeli. Yeni programın tasarımını bu öğrenmeler üzerinden geliştirmeli.

Program Öncesi Örnek Analiz Soruları

1. Bu programa kim kolayca başvurabilir?
2. Kim başvuramaz?
3. Başvuru formu dili kapsayıcı mı?
4. İnternet erişimi olmayan ya da dijital form dolduramayan gençler için alternatif var mı?
5. Katılım için ücret, yol, zaman, bakım ya da aile izni gibi gizli maliyetler var mı?
6. Program politik olarak riskli algılanabilir mi? Bunu kırmak için ne yapılabilir?
7. Katılımcıların güvenliği nasıl sağlanacak?

9.3. Hedef 2: Eğitimleri Bilgi Aktarımıyla Sınırlamamak, Dönüştürücü Öğrenme Alanları Kurmak

Stratejik Yaklaşım

Toplumsal cinsiyet eğitimleri çoğu zaman kavram aktarımına sıkışır. Oysa Eşitlik için Gençlik projesi deneyimi, genç kadınların ve genç erkeklerin en güçlü öğrenme alanlarının kendi deneyimlerinden yola çıktıkları, yalnız olmadıklarını gördükleri, gündelik hayattaki mikro şiddet biçimlerini adlandırdıkları ve birlikte müdahale yolları geliştirdikleri anlarda ortaya çıktığını gösterdi. Bu nedenle eğitimler ya da atölyeler “toplumsal cinsiyet nedir?” sorusuna yanıt vermek yerine patriyarkanın gündelik hayatı, örgütleri, kentleri, ilişkileri ve duyguları nasıl şekillendirdiğini tartışmalı.

Eğitimlerde Yer Alması Gereken Başlıklar

1. Toplumsal cinsiyet ve patriyarka
2. Emek ve yoksulluk
3. Genç kadınların siyasal katılım hakkı
4. Erkek şiddeti türleri ve görünmez şiddet biçimleri
5. Gündelik hayatta mikro saldırılar ve mikro direniş
6. Kurumsal başvuru mekanizmaları
7. Savunuculuk ve politika yazımı

8. Yerel yönetimlere erişim
9. Bütçe ve kaynak izleme
10. Eleştirel erkeklik
11. Bakım emeği
12. Hesap verebilirlik
13. Politik güvenlik ve dijital güvenlik

Yöntem İlkeleri

1. Deneyim temelli olmalı
2. Gençlerin kendi sözünü merkeze almalı
3. Akademik dili sadeleştirmeli
4. Yerel bağlama uyarlanmalı
5. Gerektiğinde çift dilli ya da çok dilli yürütülmeli
6. Genç kadınlara yeniden travmatize edici biçimde sürekli sorun anlattırmamalı
7. Çözüm, hayal kurma ve savunuculuk kapasitesini güçlendirmeli ve yaratıcı olmalı

9.4. Hedef 3: Genç Kadınların Taleplerini Yerel ve Ulusal Politikalara Taşımak

Stratejik Yaklaşım

Genç kadınların talepleri çoğu zaman “sosyal destek” ya da “gençlik etkinliği” başlığına sıkıştırılır. Oysa Eşitlik için Gençlik projesi bulguları, genç kadınların taleplerinin kent hakkı, şiddetsiz yaşam hakkı, ulaşım hakkı, barınma hakkı, çalışma hakkı, bakım hizmetlerine erişim, politik katılım ve kurumsal hesap verebilirlik gibi geniş bir haklar alanına yayıldığını gösterdi. Savunuculuk, genç kadınların yaşadığı sorunları görünür kılmakla beraber bu sorunlara karşı somut muhatap, somut talep, somut izleme ve somut hesap sorma mekanizması kurmak anlamına da gelebilir.

Savunuculuk Döngüsü

1. Sorunu tanımla
2. Sorunun kimleri farklı etkilediğini analiz et
3. Hak temelli talebi formüle et
4. Muhatabı belirle
5. İttifakları kur
6. Kanıt ve veri üret
7. Politika önerisini yaz
8. Görüşme ve lobi sürecini yürüt
9. Taahhütleri izle
10. Geri bildirim ve hesap sorma mekanizması kur

Yerel ve Ulusal Savunuculuk Başlıkları

1. Güvenli ve erişilebilir ulaşım ile genç kadınların kullanabildiği kamusal alanlar
2. Genç kadınların işe girişte, ücrette, terfide ve yönetici pozisyonlarına erişimde karşılaştığı ayrımcılığın önlenmesi
3. Belediyelerde genç kadınların düzenli katıldığı danışma ve karar mekanizmaları; bu mekanizmalarda görev alan kişilerin liyakat ve toplumsal cinsiyet eşitliği bilgisi
4. Gençlik merkezleri, kadın danışma merkezleri ve sığınakların hak temelli, erişilebilir ve uzman kadrolarla çalışması
5. Genç anneler ve bakım veren genç kadınlar için çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakım desteği
6. Flört şiddeti, dijital şiddet ve diğer şiddet biçimleri için erişilebilir başvuru ve destek mekanizmaları
7. Kampüs ve yurt güvenliği
8. LGBTİ+ gençlerin güvenli ve eşit katılımı
9. Anadilde ve erişilebilir kamu hizmetleri
10. Göçmen ve mülteci genç kadınlara yönelik kapsayıcı hizmetler
11. Kırsalda ve kentte yaşayan genç kadınların farklı ihtiyaçlarına göre geliştirilen politikalar
12. Engelli genç kadınların karar süreçlerine ve kamu hizmetlerine erişimi
13. Ücretsiz hukuki destek ve hak bilgilendirme mekanizmaları
14. Genç kadınların talep ettiği, hak temelli ilişki ve aile danışmanlığı hizmetleri; şiddet vakalarında uzlaştırma ve aile birliğini koruma baskısından uzak destek
15. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde genç kadınların sağlık, güvenlik, mahremiyet, eğitim ve bakım ihtiyaçları
16. Genç kadınların sağlık hakkı; ücretsiz HPV aşısı, anonim cinsel yolla aktarılan enfeksiyon testleri ve danışmanlığı, hijyen ve menstrüel ürünlere erişim
17. Güvenli ve yasal kürtaj hizmetlerine fiilî erişim ile sağlık çalışanlarına yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları
18. Belediye bütçelerinin genç kadınların ihtiyaçları açısından izlenmesi

9.5. Hedef 4: Genç Kadınların Kentte Eşit, Güvenli ve Görünür Varlığını Sağlamak

Stratejik Yaklaşım

Kentler toplumsal cinsiyet açısından nötr değil. Genç kadınların kentteki hareketi, erkek şiddeti ihtimali, toplu taşıma düzeni, aydınlatma, sokakların tasarımı, güvenlik politikaları, kamusal alanların kullanımı ve toplumsal normlar tarafından belirleniyor. Bu nedenle gençlik alanında toplumsal cinsiyet eşitliği stratejisi, kent hakkını da merkeze almalı.

Eylemler

1. Genç kadınlarla gündelik güzergâhlarına ve kent deneyimlerine odaklanan kent yürüyüşleri yapmalı. Günün saati, yalnız veya grup hâlinde hareket etme, güzergâhın tenhaliği, toplu taşımaya erişim, aydınlatma, görünürlük ve sosyal kullanım gibi unsurları birlikte değerlendirmeli. Sivil toplumun kolaylaştırıcı ve izleyici rolünü korumalı; bulguları somut müdahalelere dönüştürmeli.
2. Genç kadınların riskli, karanlık, تنها veya erişimi güç gördüğü alanları katılımcı haritalama yöntemiyle belirlemeli. Dijital bildirim sistemlerini olay ve mekân odaklı güvenli veri üretecek biçimde kurmalı; ifşa ve fışlemeye yol açmamalı. Bildirimlerin belediye tarafından izlenmesini ve verilen yanıtın başvuru sahipleriyle paylaşılmasını sağlamalı.
3. Ulaşım araçlarını, durakları, aktarma merkezlerini, yurt çevrelerini, kampüs yollarını, parkları, oyun alanlarını ve gençlik merkezlerini toplumsal cinsiyet açısından düzenli olarak değerlendirmeli. Erişim, yoğunluk, kapasite, tasarım, aydınlatma, bakım ve kullanım biçimlerini birlikte incelemeli.
4. Gençlerin çözüm önerilerini raporlarla sınırlamamalı. Önerileri belediye birimleri ve diğer karar alıcılarla doğrudan buluşturmalı; değerlendirme, uygulama ve geri bildirim aşamalarını izlemeli. Panel, yaratıcı drama, simülasyon, video, mahalle buluşması ve deneyim aktarımı gibi yöntemler kullanılmalı.
5. Genç kadınların kent deneyimlerini belediyelerin ulaşım, güvenlik, gençlik, kadın, sosyal hizmet ve stratejik planlama birimleriyle düzenli olarak ele almalı. Gerektiğinde üniversiteleri ve ilgili kamu kurumlarını sürece dâhil etmeli. Büyük toplantıların yanında mahalle sohbetleri, kadın buluşmaları ve küçük grup görüşmeleri düzenlemeli.
6. Genç kadınların belediye karar süreçlerine düzenli katılabileceği kapsayıcı, çoğulcu, parti siyasetinden bağımsız ve erişilebilir mekanizmalar kurmalı. Genç kadın komisyonları, mahalle temelli yapılar, çevrimiçi toplantılar ve dijital görüş bildirme kanalları geliştirmeli. Kadın ve gençlik örgütlerinin belediye birimlerine erişebilmesi için bir koordinasyon noktası belirlemeli.

Güvenli Kent İçin Temel Talepler

1. Gece ulaşımını daha sık, düzenli, hafta sonlarını kapsayan ve ücret açısından erişilebilir hâle getirmeli.
2. Durak dışı güvenli iniş uygulamalarının saatlerini, kapsamını ve kullanım koşullarını yolculara ve şoförlere duyurmalı; uygulamanın kullanımını ve etkisini izlemeli.
3. Şoförlere toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddetle mücadele ve kriz anında müdahale eğitimi vermeli; eğitimleri düzenli aralıklarla yenilemeli.
4. Kadın şoförlerin istihdamını ve çalışma koşullarını iyileştirerek sayılarını artırmalı.
5. Durakları ve aktarma merkezlerini yeterli biçimde aydınlatmalı; izleme teknolojilerini hak ve özgürlükler üzerindeki etkilerini değerlendirerek kullanmalı.

6. Tenha, karanlık veya erişimi güç güzergâhları genç kadınların katılımıyla belirli aralıklarla izlemeli.
7. Gençlik merkezlerini merkez dışındaki ilçelerde de yaygınlaştırmalı.
8. Parkları, kültür merkezlerini, kamusal tuvaletleri ve diğer kamusal alanları genç kadınların görüşlerini alarak erişilebilir ve kullanılabilir hâle getirmeli; kamusal tuvaletlerde menstrüel ürünlere erişim sağlamalı.
9. Acil başvuru ve şikâyet hatlarını anlaşılır, mümkün olduğunca çok dilli ve kolay erişilebilir biçimde duyurmalı; başvurulara hızlı ve sonuç odaklı yanıt vermeli.
10. Belediyelerde güvenlik, eşitlik, görünürlük, erişim ve mekân kullanımını birlikte izleyen genç kadın masaları veya benzeri mekanizmalar kurmalı.
11. Genç kadınları mevcut haklar, belediye hizmetleri ve başvuru yolları hakkında düzenli olarak bilgilendirmeli.
12. Ulusal ve uluslararası iyi uygulamaları araştırmalı; yerel koşulları değerlendirmeden doğrudan model aktarımı yapmamalı.

Önceliklendirme

Kısa vadede acil başvuru ve şikâyet kanallarını görünür ve erişilebilir hâle getirmeli. Orta vadede katılımcı haritalama, kent yürüyüşleri ve ulaşım güvenliği izleme sistemleri kurmalı. Uzun vadede genç kadınların karar süreçlerine düzenli katıldığı eşitlik ve kent hakkı mekanizmalarını kurumsallaştırmalı.

10. Genç Erkeklerle Çalışmak

10.1. Neden Genç Erkeklerle Çalışma?

Toplumsal cinsiyet eşitliği, genç kadınların güçlenmesiyle ilişkilidir ancak erkeklik rejimleri, gençlik alanında hem örgüt içi ilişkileri hem kamusal alanı hem savunuculuk kültürünü hem de gündelik şiddet biçimlerini şekillendirir. Bu nedenle genç erkeklerle çalışma, bu stratejinin önemli bir başlığıdır. Ancak bu çalışma, erkekleri merkeze alarak genç kadınların deneyimlerini ikincilleştirmemelidir. Genç erkeklerle çalışma, erkeklerin “mağduriyetini” öne çıkaran değil; erkeklik normlarının kadınlar, LGBTİ+’lar ve erkeklerin kendileri üzerindeki etkilerini tartışırken erkeklerin sorumluluğunu kuran bir hatta yürütülmelidir.

10.2. Eleştirel Erkeklik Yaklaşımı

Eleştirel erkeklik yaklaşımı şu kabullere dayanır:

1. Erkeklik doğal değil, öğrenilen ve sürekli yeniden üretilen bir toplumsal konumdur.
2. Erkeklik erkekler için bazı ayrıcalıklar sağlarken aynı zamanda duygusal yoksunluk, akran baskısı ve şiddetle kurulan bir performans rejimi üretir.
3. Erkeklerin yaşadığı baskılar, erkek ayrıcalığını ortadan kaldırmaz.
4. Erkeklerin dönüşümü, genç kadınların duygusal emeğine bırakılamaz.
5. Erkeklerin eşitlik mücadelesindeki rolü destekçi olmakla sınırlı değil; sorumluluk almak, müdahale etmek, değişmek ve hesap verebilir olmaktır.

10.3. Genç Erkekler İçin Temel Taahhütler

Genç erkekler ve erkek üyeler şu taahhütleri örgüt kültürünün parçası haline getirmelidir:

1. Cinsiyetçi, homofobik ve transfobik şakalara sessiz kalmayacağım.
2. Kadınların ve LGBTİ+’ların deneyimlerini tartışmaya açmadan dinleyeceğim.
3. “Yanlış anlaşılma” korkusunu sorumluluktan kaçmanın bahanesi yapmayacağım.
4. Örgüt içinde bakım, lojistik ve duygusal emeği paylaşacağım.
5. Temsil alanlarını tekelleştirmeyeceğim.
6. Kadınlarla erkekler arasındaki maaş farkına itiraz edeceğim.
7. Erkek arkadaşlarımda şiddet, taciz ve ayrımcı davranışlarını normalleştirmeyeceğim.
8. Hata yaptığımda savunmaya geçmek yerine sorumluluk alacağım.
9. Toplumsal cinsiyet eşitliğini kadınların anlatmasını beklemeyeceğim; kendim öğrenecek ve dönüşeceğim.

11. Gençlik Örgütleri İçin Uygulama Araçları

11.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Öz Değerlendirme Formu

Her gençlik örgütü yılda en az bir kez aşağıdaki alanlarda öz değerlendirme yapmalıdır:

Alan	Soru	Durum
Yönetişim	Yönetim organlarında genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler yer alıyor mu?	
Karar alma	Kararlar şeffaf ve katılımcı biçimde mi alınıyor?	
Temsil	Dış temsil görevleri eşit dağılıyor mu?	
Emek dağılımı	Lojistik ve bakım emeği adil paylaşıyor mu?	
Güvenlik	Davranış kuralları var mı?	
Başvuru	Şikâyet mekanizması var mı?	
Erişilebilirlik	Mekân ve yöntemler engelli erişimine uygun mu?	
Bakım	Çocuk bakım ve bakım yükü ihtiyaçları gözetiliyor mu?	
Bütçe	Toplumsal cinsiyet eşitliği için kaynak ayrılıyor mu?	
Program	Faaliyetlerde toplumsal cinsiyet analizi yapılıyor mu?	
Erkeklik	Erkeklik dönüşümüne yönelik çalışma yürütülüyor mu?	
Savunuculuk	Genç kadınların talepleri politika süreçlerine taşınıyor mu?	

11.2. Etkinlik Tasarımı İçin Feminist Kontrol Listesi

Bir etkinlik planlanmadan önce şu sorular sorulmalıdır:

1. Etkinliğin saati genç kadınların güvenli ulaşımını mümkün kılıyor mu?
2. Mekân güvenli, erişilebilir ve kapsayıcı mı?
3. Katılımcılar için yol, yemek, konaklama, çocuk bakım desteği gerekiyor mu?
4. Etkinlik dili kapsayıcı mı?

5. LGBTİ+ gençlerin güvenliği düşünülmüş mü?
6. Kürtçe ya da başka dillerde destek ihtiyacı var mı?
7. Katılımcılara güvenli alan ilkeleri aktarılacak mı?
8. Şikâyet ya da destek için kime başvurulacağı belli mi?
9. Etkinlikte genç kadınların yalnızca deneyim anlatması değil, çözüm üretmesi için alan var mı?
10. Erkek katılımcıların sorumluluğu ve organizasyonel yükü tanımlanmış mı?

11.3. Savunuculuk Görüşmesi Hazırlık Formu

1. Talep nedir?
2. Bu talep hangi hakla ilişkilidir?
3. Bu talep hangi genç kadın gruplarını etkiler?
4. Muhatap kurum kimdir?
5. Kurumun mevcut sorumluluğu nedir?
6. Talebin kısa, orta ve uzun vadeli karşılığı nedir?
7. Hangi veri, deneyim ya da rapor bu talebi destekliyor?
8. Görüşmeye kimler katılacak?
9. Genç kadınlar doğrudan temsil edilecek mi?
10. Görüşme sonrası takip nasıl yapılacaktır?
11. Kurumun verdiği yanıt nasıl kaydedilecek?

11.4. Davranış Kuralları İçin Örnek Çerçeve

Bu örgüt/etkinlik alanı, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık karşıtlığı, güvenli alan ve karşılıklı saygı ilkelerine dayanır.

Bu alanda erkekler:

1. Cinsiyetçi, homofobik, transfobik, ırkçı, sağlamcı, yaşçı ve ayrımcı dil kullanılamaz.
2. Cinsel taciz, fiziksel şiddet, dijital şiddet, psikolojik şiddet, mobbing ve sınır ihlalleri kabul edilemez.
3. Herkesin beyanı, sınırı, mahremiyeti ve bedensel bütünlüğü esastır.
4. Kimse kimliğini, deneyimini ya da travmasını paylaşmaya zorlanamaz.
5. Fotoğraf, video ve kişisel bilgi paylaşımı rızaya dayanır.
6. Şikâyet ve destek mekanizmaları açık, güvenli ve erişilebilir biçimde duyurulur.
7. Başvuran kişiler suçlanamaz, yalnızlaştırılmaz ya da itibarsızlaştırılmaz.
8. Örgüt, şiddet ve ayrımcılık karşısında sessiz kalmaz; gerekli koruyucu ve hesap verebilirlik adımlarını atar.

12. İzleme, Değerlendirme ve Güncelleme Mekanizması

Bu strateji yaşayan bir belge olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle uygulanması, izlenmesi ve düzenli olarak güncellenmesi gerekir.

12.1. İzleme İlkeleri

1. İzleme yalnızca sayısal göstergelerle sınırlı olmamalıdır.
2. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin deneyimleri nitel olarak da izlenmelidir.
3. Güvenlik, katılım, temsil, emek dağılımı ve hesap verebilirlik düzenli olarak değerlendirilmelidir.
4. Stratejinin uygulanması gençlerin geri bildirimiyle gözden geçirilmelidir.
5. Yerel bağlamlardaki değişiklikler stratejiye yansıtılmalıdır.

12.2. Önerilen Göstergeler

Katılım Göstergeleri

1. Genç kadın katılımcı sayısı
2. LGBTİ+ genç katılımcı sayısı
3. NEET, çalışan, genç anne, göçmen, etnik azınlık, engelli genç katılımcı sayısı
4. Karar alma organlarında genç kadın oranı
5. Genç kadınların temsil görevlerinde yer alma oranı

Güvenlik Göstergeleri

1. Davranış kuralları bulunan örgüt sayısı
2. Şikâyet mekanizması bulunan örgüt sayısı
3. Güvenli alan sorumlusu belirlenen etkinlik sayısı
4. Katılımcıların güvenlik algısı
5. Şikâyet mekanizmasının bilinirlik oranı

Anaakımlaştırma Göstergeleri

1. Toplumsal cinsiyet analizi yapılan program sayısı
2. Bütçesinde toplumsal cinsiyet eşitliği kalemi bulunan örgüt sayısı
3. Bakım ve erişilebilirlik desteği sağlanan faaliyet sayısı
4. Eleştirel erkeklik çalışması yürüten örgüt sayısı
5. Yerel savunuculuk süreçlerine genç kadınların katılımı

Kurumsal Dönüşüm Göstergeleri

1. Stratejik planına toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi ekleyen örgüt sayısı
2. Davranış kurallarını kabul eden örgüt sayısı
3. Toplumsal cinsiyet odak kişisi ya da ekibi belirleyen örgüt sayısı
4. Örgüt içi emek dağılımı değerlendirmesi yapan örgüt sayısı
5. Yıllık öz değerlendirme yapan örgüt sayısı

13. Uygulama Yol Haritası

13.1. Kısa Vadeli Adımlar

1. Örgüt içi toplumsal cinsiyet öz değerlendirmesi yapmak
2. Davranış kuralları ve güvenli alan ilkelerini hazırlamak
3. Şikâyet mekanizması kurmak
4. Toplantı ve etkinlikleri bakım, güvenlik ve erişilebilirlik açısından gözden geçirmek
5. Toplumsal cinsiyet odak ekibi belirlemek
6. Genç kadınlarla geri bildirim oturumu yapmak

13.2. Orta Vadeli Adımlar

1. Stratejik plana toplumsal cinsiyet eşitliği hedefleri eklemek
2. Bütçeyi toplumsal cinsiyet açısından gözden geçirmek
3. Eleştirel erkeklik atölyeleri düzenlemek
4. Yerel yönetimlerle genç kadınların taleplerini içeren savunuculuk görüşmeleri yapmak
5. Genç kadınların ve LGBTİ+ gençlerin liderlik ve karar süreçlerine katılımını artırmak
6. Bakım dostu ve erişilebilir örgütlenme pratikleri geliştirmek

13.3. Uzun Vadeli Adımlar

1. Toplumsal cinsiyet eşitliğini örgütün tüm programlarına yerleştirmek
2. Yerel ve ulusal savunuculuk gündemlerinde genç kadınların taleplerini kurumsallaştırmak
3. Belediye ve sivil toplum işbirliklerinde genç kadın katılımını güvence altına almak
4. Gençlik alanında toplumsal cinsiyet eşitliği için izleme ağı kurmak
5. Stratejiyi yılda bir kez gençlerin katılımıyla güncellemek

14. Gençlik Örgütleri İçin Asgari Standartlar

Bu strateji kapsamında gençlik örgütleri için önerilen asgari toplumsal cinsiyet eşitliği standartları şunlardır:

1. Yazılı toplumsal cinsiyet eşitliği politikası
2. Davranış kuralları
3. Cinsel taciz, şiddet ve ayrımcılığa karşı başvuru mekanizması
4. Toplumsal cinsiyet odak kişisi ya da ekibi
5. Yönetim ve karar organlarında toplumsal cinsiyet dengesi hedefi
6. Bakım, ulaşım ve erişilebilirlik ihtiyaçlarını gözetilen etkinlik planlama sistemi
7. Toplumsal cinsiyet eşitliği bütçesi
8. Eleştirel erkeklik çalışmaları
9. LGBTİ+ kapsayıcılık ilkeleri
10. Yerel ve kesişimsel ihtiyaçlara duyarlı program tasarımı
11. Düzenli öz değerlendirme ve güncelleme
12. Genç kadınların doğrudan katıldığı savunuculuk mekanizmaları

15. Sonuç: Eşitlik İçin Gençlik Alanını Dönüştürmek

Bu strateji, gençlik alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini dar bir temsil, eğitim ya da farkındalık meselesi olarak değil yapısal, politik ve gündelik bir dönüşüm meselesi olarak ele almaya çalışıyor. Eşitlik için Gençlik projesi sürecinde genç kadınların anlattıkları bize şunu gösterdi: Genç kadınların katılımını engelleyen şey, onların yeterince güçlü olmaması değil. Asıl mesele, genç kadınların bu gücünü sürekli savunma halinde tüketmek zorunda kalmadığı bir gençlik alanı kurmak. Dolayısıyla genç kadınların katılmak yerine karar verdiği; LGBTİ+ gençlerin tolere edilmeyip eşit özne olarak tanındığı; erkeklerin destekçi değil, dönüşüm sorumluluğu taşıyan aktörler olduğu; gençlik örgütlerinin etkinlik üreten değil, kendi içindeki güç ilişkileriyle yüzleşen yapılar haline geldiği bir alanı hedefliyoruz.

Genç kadınların yolunu kapatan kurumları ve kişileri, normları, şehirleri, örgüt kültürlerini, erkeklik biçimlerini ve karar mekanizmalarını dönüştürmeye uğraşıyoruz. Bu belge bir son metin olmadığı gibi yaşayan bir strateji olmayı amaçlıyor. Gençlerin, genç kadınların, LGBTİ+ gençlerin, feminist hareketlerin, gençlik örgütlerinin, yerel yönetimlerin ve sivil toplumun katkısıyla gelişmeye devam edecek kuşkusuz Her yeni deneyim, her itiraz, her dayanışma pratiği ve her yerel mücadele bu stratejiyi yeniden yazacaktır. Toplumsal cinsiyet eşitliği, bir kez yazılıp tamamlanan bir hedef hiç olmadı, birlikte kurulan, savunulan, izlenen ve her gün yeniden politikleştirilen bir mücadele alanı olsa olsa.

EK 1

Gençlik Örgütleri İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Öz Değerlendirme Tablosu

Alan	Soru	Durum
Yönetişim	Yönetim organlarında genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler yer alıyor mu?	
Karar alma	Kararlar şeffaf ve katılımcı biçimde mi alınıyor?	
Temsil	Dış temsil görevleri eşit dağılıyor mu?	
Emek dağılımı	Lojistik ve bakım emeği adil paylaşılıyor mu?	
Güvenlik	Davranış kuralları var mı?	
Başvuru	Şikâyet mekanizması var mı?	
Erişilebilirlik	Mekân ve yöntemler engelli erişimine uygun mu?	
Bakım	Çocuk bakım ve bakım yükü ihtiyaçları gözetiliyor mu?	
Bütçe	Toplumsal cinsiyet eşitliği için kaynak ayrılıyor mu?	
Program	Faaliyetlerde toplumsal cinsiyet analizi yapılıyor mu?	
Erkeklik	Erkeklik dönüşümüne yönelik çalışma yürütülüyor mu?	
Savunuculuk	Genç kadınların talepleri politika süreçlerine taşınıyor mu?	

EK 2

Savunuculuk Talebi Yazım Şablonu

Sorun

Bu bölümde genç kadınların yaşadığı sorun açıkça tanımlanır.

Sorunun Toplumsal Cinsiyet Boyutu

Sorunun genç kadınları, LGBTİ+ gençleri ve farklı grupları nasıl etkilediği açıklanır.

Yerel Bağlam

Sorunun hangi ilçede, kurumda, alanda ya da hizmette yoğunlaştığı belirtilir.

Hak Temeli

Talebin hangi haklarla ilişkili olduğu yazılır.

Muhatap

Talebin yöneltileceği kurum ya da karar alıcı belirlenir.

Talep

Kısa, açık ve uygulanabilir talep yazılır.

Önerilen Adımlar

Kısa, orta ve uzun vadeli adımlar sıralanır.

İzleme

Kurumun yanıtı ve uygulama süreci nasıl takip edilecek, belirtilir.

EK 3

Genç Erkekler İçin Eleştirel Erkeklik Çalışması Oturum Başlıkları

1. Erkeklik nasıl öğrenilir?
2. Erkekler arası denetim ve dışlanma korkusu
3. Şaka, suskunluk ve suç ortaklığı
4. Kadınların güvenliği karşısında erkeklerin sorumluluğu
5. Koruma mı, kontrol mü?
6. Homofobi, transfobi ve “normal erkeklik”
7. Duygular, öfke ve kırılganlık
8. Bakım emeği ve ev içi sorumluluk
9. Örgüt içinde erkek ayrıcalığı
10. Müdahale etmek, sorumluluk almak ve hesap verebilirlik

EK 4

Yaşayan Strateji İçin Güncelleme Mekanizması

Bu strateji yılda en az bir kez gözden geçirilmelidir.

Güncelleme sürecine:

1. Genç kadın katılımcılar
2. LGBTİ+ gençler
3. Genç erkeklik atölyesi katılımcıları
4. GoFor üye örgütleri
5. Yerel gençlik örgütleri
6. Feminist örgütler
7. Belediyelerin gençlik, kadın, eşitlik ve sosyal politika birimleri
8. Bağımsız genç aktivistler

dahil edilmelidir.

Güncelleme sürecinde şu sorular sorulmalıdır:

1. Strateji hangi alanlarda uygulandı?
2. Hangi araçlar işe yaradı?
3. Hangi gruplara hâlâ ulaşamadı?
4. Genç kadınların yeni talepleri neler?
5. Yerel politik bağlam nasıl değişti?
6. Erkeklik çalışmaları dönüşüm yarattı mı?
7. Şikâyet ve güvenli alan mekanizmaları işledi mi?
8. Hangi bölümler revize edilmeli?

Bu yöntemle strateji, sabit bir belge olmaktan çıkar ve gençlik alanının değişen ihtiyaçlarına yanıt verebilen politik ve pratik bir kaynak olarak yaşamaya devam eder.

ESİTLİK İÇİN GENÇLİK

GENÇLİK
ÖRGÜTLERİ
FORUMU